

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Johan Skytte poliitikauuringute instituut

**E-platvormi *rahvaalgatus.ee* petitsioonide
kajastamine meedias 2020. aastal**

Bakalaureusetöö

Emma Pipi Penelope Visnap
Juhendaja: Kristiina Tõnnisson (Ph.D)

Tartu 2021

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Emma Pipi Penelope Visnap | 17.05.2021

Kaitsmine toimub/kuupäev/ kell/kellaaeg/
...../aadress/ auditooriumis/number/.

Retsensent: /nimi/ (...../teaduskraad/),
..... /amet/

Lühikokkuvõte

Petitsiooniplatvorm rahvaalgatus.ee koondab endas võimalusi arutelude pidamiseks, ettepanekute koostamiseks ning allkirjastamiseks. Rahvaalgatus.ee võimaldab kodanikel teha ettepanekuid, kuidas muuta kehtivaid regulatsioone või ühiskonnaelu paremini korraldada. Eelmisel aastal koguti platvormil 106 000 digiallkirja, võrdluses eelmiste aastatega anti 2018. aastal 12 tuhat digiallkirja ja 2019. aastal 20 tuhat digiallkirja, seega oli hüpe märgatav.

Olukorras, kus kodanikuosalust soodustatakse erinevate vahendite kaudu täiendamaks senist esindusdemokraatia korraldust, suurendamaks usaldust ja seeläbi vähendamaks demokraatia kriisi põhjuseid ning tugevdamaks valija-esindaja suhet, on vahendite, ehk antud juhul kodanikuühiskonna tööriista petitsiooniplatvormi rahvaalgatus.ee analüüs oluline. Analüüsi lähtepunkti ehk *agenda-setting* teooria kohaselt omab meediakajastus rolli edastatava filtreerimisel ning seeläbi ühiskonnas prioriteetide kujundamisel. Järgev bakalaureusetöö vaatleb kitsamalt meedia positsioone toimuva kajastamisel, osapooltest kajastamisel ja prioriteetide muutmise, laiemalt nii väljaannete kui ka petitsioonide lõikes. Uurimustöö jaoks selgitati välja 11 meediaallika artiklit, mis kajastasid otseselt algatusi, millest 82 artiklit sobisid valimisse.

Tulemustest selgus, et otseviitega petitsioonidele polnud kõik 2020. aastal allkirjastamisel olnud petitsioonid rahvaalgatused, enim kajastatud oli ja korrelleeruvalt enim allkirju saanud abieluvõrdsuse petitsiooni kajastati lausa 33 artikliga. Samal ajal kui viiel erineval petitsioonil oli vaid üks kajastus. Kajastus oli erinevate meediaväljaannete lõikes erinev- varieerudes 29 artikliga näiteks Postimehes (kus oli ka vastavalt suurim üldine varieeruvus) vaid ühe artiklini Eesti Ekspressis. Sisuanalüüsist saab järeldada, et enamusel, ehk 60% juhtudest, oli kajastus pigem petitsiooni suhtes soosivalt meelestatud, polnud kajastuses tasakaalustavat vastasseisukohta petitsioonile ja selle sisule ning vaid 8 korral oldi otseselt oponeeriv. Ka on oluline fakt, et veerandil juhtudest omasid artiklid viidet otseselt petitsioonidele nendega tutvumiseks/ allkirjastamiseks/ toetamiseks, mida saab näha otsese vahendina petitsioonide vahendamisel lugejatele. Valimi analüüs järeldab, et 54st allkirjastamisel olnud petitsioonist kajastati 16. aastal 2020. allkirju kogunud petitsioonidest, millest 15 sai vajaliku arvu allkirju, et pääseda menetlemiseks Riigikogusse või vastavas omavalitsusesse. Kokku sai antud vahemikul piisava arvu allkirju 25 petitsiooni, millest enamik olid kajastamisel meedias. Töö kontekstis peab mainima ka sotsiaalmeedia ja teiste suhtluskanalite, ühiskondlike ja institutsionaalsete protsesside mõju kajastamisele ja petitsioonidele, mida praegune töö ei arvestanud.

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	4
1. DEMOKRAATIA JA SELLE VORMID	6
1.1 Demokraatia ning kriis.....	6
1.1.1 Osalusdemokraatia ning selle vormid.....	7
1.1.2 Petitsioonid ja selle vormid.....	8
1.1.3 E-petitsioonid.....	10
2. <i>AGENDA-SETTING</i>	11
3. PLATVORM <i>RAHVAALGATUS.EE</i>	13
4. UURIMISTÖÖ METOODIKA.....	16
4.1 Valim.....	16
4.2 Juhtumiülene standardiseeritud kontentanalüüs.....	17
4.3 Kodeerimise põhimõtted.....	18
4.4 Uurimisküsimused.....	19
5. TULEMUSED.....	20
5.1 Tõstetud teadlikkus.....	20
5.2 Suurendatud silmatorkavus.....	22
5.3 Prioriteetide muutmine	26
6. JÄRELDUSED.....	29
7. KOKKUVÕTE.....	32
Kasutatud teoreetiline kirjandus.....	33
Kasutatud empiiriline kirjandus.....	37
LISA 1. Koodid.....	46
Lihtlitsents.....	48

SISSEJUHATUS

Bakalaureusetöö vaatleb petitsiooniplatvormi www.rahvaalgatus.ee kajastamist Eesti meediaväljaannetes perioodil 01.01.2020-31.12.2020.

Muutused ühiskonnas ning tehnoloogilised arengud on kodanikkonna kaasamiseks loonud rea vahendeid. Kiiresti arenevas ühiskonnas on muutustes ka kodanikuühiskond ning selle poliitika teostamise võimalikud instrumendid. Valitud e-platvorm on tööriistaks huvigruppide seisukohtade avaldamiseks ning avalike teemade arutamiseks. Bakalaureusetöö eesmärk on vaadelda avalikkuse kaasamist ja kodanikuühiskonna hetkeseisu ühe vahendi ehk rahvaalgatusveebi rahvaalgatus.ee näitel ja kitsamalt platvormi rolli trükimeedias toimivas avalikus arutelus. Analüüsidest Eesti meedia tendentsse platvormi kajastamisel saab vaadelda meedia rolli avalikkuse teadlikkuse tõstmisel. Kajastamist saab läbi meediaanalüüsi *agenda-setting* teooria näha kui jõudu meediatarbivate vaadete kujundamisel iseeneses. Petitsioonikeskkonna puhul on mitmeid huvipakkuvaid tahke, antud uurimistöo keskendub kitsalt kodanikuühiskonna tööriista kajastustele eesti trükimeedias. Komplekse nähtuse vaatlemisel saab antud töö mahupiiri juures siiski süvitsi minna ja seeläbi teha üldistusi laiemalt aset leidvate protsesside kohta.

Rahvaalgatus.ee keskkond on viimase aasta jooksul saanud varasemast suuremat tähelepanu. Kogutud allkirjade arv on platvormi viieaastase tegutsemisaja jooksul teinud märkimisväärse hüppe ning eelmise aasta augustis lisandus platvormile funktsioon esitada petitsioone lisaks riigikogule ka otse kohalikule omavalitsusele.

Esimene peatükk võtab ülevaatlilikult kokku teoreetilised seisukohad, millistest lähtuti uuringu läbiviimisel ja analüüsi teostamisel, selgitatakse lahti petitsioonide poliitteoreetiline taust laiemas demokraatia kontekstis, selgitatakse demokraatia kriisi teoreetilisi seisukohti ning osalusdemokraatia vormide käsitluses avatakse ühe tööriistana petitsiooni ning e-petitsiooni käsitlused. Poliitteoreetilistele ideedele järgneb ülevaade meediaanalüüsi vahenditest, nagu näiteks *agenda-setting* teooria. Sellele järgneb lühike ülevaade platvormist www.rahvaalgatus.ee, informatsiooniks ja meediaanalüüsi mõtestamiseks.

Järgneb ülevaade analüütilise uurimistöo jaoks olulistest aspektidest: Eesti meediaväljaannete piiritlemise põhimõtted, valimi kriteeriumid-kirjeldused ning ka meetoodika valik, mille keskmeks on juhtumiteülene kontentanalüüs. Luuakse ülevaade moodustatud kodeerimisjuhendist, millel sisuanalüüs põhines.

Empiirilise osa jaoks viidi läbi valimisse sobivate artiklite kontentanalüüs, eesmärgiga teha järeldusi rahvaalgatuskeskkonna meediakajastuste üldiste suundumuste kohta. Vaatluse

alla võeti aspektid, mis kohaldasid *ageda-setting* teooriaga ning mida oli võimalik meediaartikli, kui ühiku osas ühtmoodi eristada ning seeläbi omavahel võrrelda. Analüüsimiseks pädesid kõik ilmunud artiklid, mis kajastasid platvormil *rahvaalgatus.ee* toimunud petitsioone otseviitega antud rahvaalgatustele valimi perioodi jooksul.

Töö tulemused vastavad laiemalt küsimusele, milline on platvormil *rahvaalgatus.ee* petitsioonide kajastamine Eesti trükimeedias. Kitsamalt uurib töö teadlikkuse tõstmist ja teema käsitlemist meediaväljaannete lõikes, seda ka otseselt petitsiooni internetilehtedele viidates, teiseks selgitab suurenenud väljapaistvust, analüüsides erinevaid petitsioone üldise esinemise lõikes ja ka väljaannete kaupa. Lisaks vaatleb töö prioriteetide muutmist ehk tasakaalukust info edastamisel ja erinevate osapoolte kajastamisel, seda ka artiklite autorite ja tekstitüüpide analüüsi kaudu.

Uurimisteema on relevantne, sest demokraatliku valitsemise vahendite kaasajastamisega lisanduvad võimalused neid uurida, andes võimaluse edasisteks analüüsideks, samuti platvormi toimemehhanismide parendamiseks.

1. DEMOKRAATIA JA SELLE VORMID

1.1 Demokraatia ning kriis

Muutuvas maailmas peab ümber mõtestama demokraatia kui valitsemise põhimõtet – see käib kokku demokraatia põhiideega vaadete paljususest ning opositsiooni olemasolust. Lääne kultuuriruumi demokraatiast enamuse on üht või teist tüüpi esindusdemokraatiad, mille kodanikud valivad delegaadid esinduskotta vastavalt oma poliitilistele vaadetele. Lääneliku demokraatia liberaalset natuuri võtab kokku Holdeni definitsioon: Poliitiline süsteem, kus: (a) kogu rahvas positiivselt või negatiivselt langetab otsuseid ja neil on õigus langetada põhilisi otsustusi avaliku poliitika olulistest küsimustes; ja b) nad teevad selliseid otsuseid ja neil on õigus neid teha ainult piiratud sfääris, kuna avaliku võimu seaduslik sfäär on piiratud (Holden, 1988, lk 12). Diskussioon püsib riikliku vormi osas, kui suures mahus peaks olema valitsemises osaluse ning otsedemokraatia vorme ning mis on selle võimalikud tagajärjed. Demokraatlike režiimide tähendusvälja avardamisel on peenhäälestuseks ruumi küllaga. Demokraatia Indeksi mõõtmise, mida teostab Ameerika väljaanne *The Economist* (2021) nentis vaadeldavast 167 riigist 23 riiki täisdemokraatiateks, 52 puudulike demokraatiateks, 35 hübriidrežiimideks (*Economist Intelligence Unit*, 2021). Seega on maailmas rohkem demokraatiad kui mittedemokraatiad.

Demokraatia allakäik, mida põhjustab kodanike ja nende esindajate ühenduse puudumine, on kogu maailmas suur probleem (Oni *et al.* 2015, lk 223). Demokraatia kriis on käibeterminiks muutunud alates aastast 1975, tulenedes Michel J. Crozieri, Samuel P. Huntingtoni Ning Joji Watanuki samanimelisest aruandest. Lainetena võib täheldada antud nähtuse väljailmumist tulise aruteluteemana ühiskonnas mitmetel tasanditel ja ühiskonna arengus võimalikel teelahkmetel. Põhjuseid on välja toodud mitmed: väidetavalt on demokraatia kriisis mitmesuguste tegurite tagajärjel, sealhulgas: kodanike kõrge rahulolematus poliitikaga (Campus & Andre 2014); poliitilise kirjaoskuse jäme puudumine (Rapeli 2013); madal rahulolu ja vähene usaldus valitsuste ja poliitikute vastu (Hay & Stoker 2009; Warren 2009); erakondade liikmeskonna vähenemine (Whiteley 2009); valimisvastutuse osalejate, näiteks riikidevaheliste asutuste, keskpankade või reguleerivate organite suurenev jõud (Vibert 2007); esindatuse ebaõnnestumine või ebaefektiivsus (Shields 2006); ning vastutusest ja läbipaistvusest hoiduvate keerukate juhtimiskorralduste vohamine (Runciman 2014)(Ercnan & Cagnon, 2014, lk 1 kaudu). Paljud kodanikud on muutunud

demokraatia toimimise suhtes kriitilisemaks ja on hakanud nõudma paremat demokraatlikku tegevust.

Usalduse roll on riigikorralduse seisukohalt väga oluline, seda saab tõsta läbi poliitilise osaluse määra. Igasugune poliitika elavdamise strateegia peab tõsiselt võtma probleemi, kuidas kodanikud suhtuvad poliitikasse (Wright, 2016, lk 843 kaudu). Antud suhte parandamisel on mõjukaimad tööriistad riiklikul tasandil. Esindusdemokraatias on oluline ka suutlikkus säilitada valijate-esindajate suhe, seeläbi hoides usaldust otsuste suhtes. Paljude demokraatlikult valitud esindajate päevakava ei kajasta sageli üldsuse vajadusi ja püüdlusi, mis tekitab paljudes kodanikes tunde oma valimishääle raiskulaskmisest (Stewart *et al.* 2013; Oni *et al.* 2015, lk 223 kaudu). Sellistes tendentsides avaldubki vajadus uuteks väljendusvahenditeks, ent liiga kaugele ei saa demokraatia tuumast hüpata. Mõned peavad demokraatia legitiimsuskriisi üldisemaks ning leiavad, et mitteametlike ja mittetraditsiooniliste lähenemisviiside suurenemine osalemises on katse pidurdada poliitilise apaatia tekkimist (Wright, 2012, lk 453). Riigikorralduse püsivuse nimel saab poliitilises kultuuris muutuseid sisse viia mitmeti. Olukorras, kus on toimuv teatav kodanikkonna kaugenemine valitsevast korrast, on ruumi ja vajadust selle toimimisprintsipi uuesti sõnastamiseks. Poliitiline osalus on liikumas traditsioonilistelt valimistele ja parteidele keskenduvatelt vormidelt otsesematele, individualiseeritud väljendusvormidele (Dalton, 2004; Inglehart & Welzel, 2010; Åström *et al.* 2017, lk 375 kaudu).

1.1.1. Osalusdemokraatia

Alternatiiv täiendamaks esindusdemokraatia korraldust on suurendada võimalikke poliitikas osalemise elementide rolli ühiskonnas. Reageerides laialt demokraatia kriisiks peetavale probleemile, töötavad seadusandjad kogu maailmas välja uusi osalusmehhanisme, et edendada tihedamat seotust esindusinstitutionidega ja pakkuda kodanikele täiendavaid võimalusi poliitika kujundamiseks (Matthews, 2020, lk 1).

Maailma demokraatias on poliitilise osaluse tugevnemine toimunud peale teist maailmasõda. Algatused, mis soodustavad kodanike otsest osalemist valitsuspoliitikas, on olnud kasutusel alates 1950. aastatest (Day, 1997), eeldades, et kodaniku otsene osalemine nende valitsuses edendab demokraatlikumat ja tõhusamat valitsemistava (Antonini *et al.* 2015, lk 132). Kodanike poliitilisse repertuaari lisatud uue poliitiliste tegevuste kogumi soosing on tänapäeval kõvasti tõusnud- on märgatud selle potentsiaali. Berger konstateerib, et kuigi termin kodanikuosalus (*civic engagement*) on laialivalgub, ollakse siiski ühel meelel:

ükskõik, mis kodanikuosalus sisuliselt on, vajame seda nii palju kui võimalik (Berger, 2009, lk 335).

Protsessid riigivõimu ja kodanikkonna vahel genereerivad suuri diskussioone ning seeläbi on võimalus, et ühiskonnas suureneb tunne, et ollakse esindatud. Robert Putnam (*et al.* 1993, lk 167) adresseeris antud protsesse kui ressursi – sotsiaalne kapital tähendab sotsiaalse korralduse tunnuseid nagu usaldus, normid ja võrgustikud, mis kooskõlastatud tegevuse hõlbustamisel võivad suurendada ühiskonna tõhusust. Toimunud on ümbermõtestamine, kus potentsiaal on mõlemapoolne. Dialoog, arutelu ja kodanike kaasamine on praeguse üldsuse osalemise maastikul üha tuttavamad orientiirid, kuna püüdlused kollegiaalsemate ja koostööl põhinevate avalikkuse kaasamisprotsesside kujundamiseks konkureerivad traditsioonilisemate ülalt-alla lähenemistega (Abelson, 2008, lk 1). Riigi kodanikule lähemal paiknemine annab suurema selguse ja vastastikuse vastutustunde. Riigi sekkumisvaldkondade laiendamine, mis viib identiteetide ja poliitiliste huvide paljususeni, muudab otsustajate ja suhtlejate rolli üha olulisemaks, et nad saaksid arendada tõhusaid sünteese heterogeensete murede ja väärtuste vahel (Della Porta, Diani, 2006, lk 53). Seega on kodaniku ja riigi vahelise suhte tihendamisel võimalust mõlemapoolseks kasuks.

1.1.2. Petitsioonid ja selle vormid

Petitsioonid osalemisvahendina omavad suurt potentsiaali, luues puutepunkti riigi ja selle institutsioonide-teenuste ning kodanike vahel. Petitsioon on poliitilise osaluse vorm, mis võimaldab kodanikel osaleda otsustusprotsessis (Oni *et al.* 2015, lk 224). See on nähtusena väga pika ajalooga, olles varasemalt olnud kasutusel nii Vana-Egiptuse ning ka näiteks Rooma Vabariigi aegadel, mil kodanikel oli õigus saata oma keisrile kirjalikke avaldusi, taotlusi ja muid kaebusi. Perella (2011, lk 787) defineerib vaatluse all oleva petitsiooni termini järgnevalt: rühmapoliitika vahend, mida kodanikud kasutavad mõne soodsa poliitilise otsuse saavutamiseks. See fenomen omab funktsiooni nii valitsevale korrale kui ka kodanikkonnale ning on suhtlusvahendina oluline. Meedium sobib vabadustel põhineva riigikorra vahendiks. Noorema ühiskonnagrupi seas omavad sellised osalemismeetodid, mis ei ole äärmuslikud, tunnustust. Poliitkultuuri tasandil saab täheldada, et nooremad kodanikud on kaugenenum traditsioonilistematest kodaniku poliitosaluse meetmetest ja suundumas kaasatud kodanikupõhimõteten, osaledes meelevaldustel, kirjutades alla petitsioonidele, osaledes boikoteerimisüleskutsetel jms (Dalton 2008; Bennett, 2012; Norris, 2002; Durso et

al. 2018 lk 207 kaudu). Kaase ning Marsh (1979) leidsid toetust Guttmani järjekorra protestiskaalale, kus petitsioonid moodustasid madalaima ja seega laialt levinuma protesti vormi. Petitsioon, nii virtuaalne kui füüsiline, omab kohta kodanike poliitikas osalemises. See on ka üks mehhanismidest, millel on ühe iseloomuliku omadusena suurim heakskiit. Arvamusküsitlused on näidanud, et mida rahumeelsem ja institutsionaalsem on ebakonventsionaalse poliitilise tegevuse suund (näiteks petitsiooni esitamine), seda suurem on avalikkuse heakskiit (Della Porta, Diani, 2020, lk 183). Esindusdemokraatia kitsasse poliitikateostamise raamistikku antud tööriist otseselt ei sobitu.

Teisalt on selle meediumi defineerivaks omaduseks vähene riskifaktor ning vähene kulu, mis korelleeruvalt vähendavad selle kaalu. Teadlaste seas valitseb üksmeel, et poliitilistele osalejatele ja institutsioonidele suunatud petitsioonid kujutavad endast poliitilise osaluse vormi (Kersting 2008). Seega on petitsioon ebavõrdse suhtlusmustriga vahend kodanikkonnale seisukohtade kommunikeerimiseks. Petitsiooniavaldusi mõistetakse tavaliselt kui asümmeetrilist suhtlusvormi ühelt poolt üksikisikute või rühma ja teiselt poolt poliitiliste asutuse vahel (Böhle, Riehm, 2013). Petitsiooni allkirjastamine on madalamate kuludega osalusvorm, kus esineb ka võrreldavate protestimeedetega madalam riskifaktor. Petitsioonid on huvitav juhtum, sest uuringu vastused näitavad, et inimesed arvavad, et need teevad vähe või ei loo üldse mingit muutust ühiskonnas, kuid need on jätkuvalt üks levinumaid poliitilisi tegevusi (Carman, 2010; Hansard, 2009; Wright, 2016, lk 844 kaudu). Enamike petitsioonide faktiline võim on suhteliselt nõrk, kuna neil tavaliselt puudub ametlik volitus sanktsioonide kehtestamiseks, haldusotsuste kehtetuks tunnistamiseks või seaduse muutmiseks. Abelson & Gauvin (2006, lk 13) nendivad, et võimalus mõõta protsessi - mis võib kesta mitu aastat ja mida võib olla raske eraldada muudest poliitilist protsessi mõjutavatest sündmustest-institutsionaalset ja ühiskondlikku mõju võib olla piiratud.

Kodanikkonna tööriistana on petitsioonide puhul suur varieeruvus selle tehnilises teostamises. Lindner & Riehm (2009) tuvastavad petitsioonide kolm peamist eripära, mis eristavad seda muudest poliitilise osalemise vormidest: petitsioone algatavad kodanikud alt üles, petitsioonid ei läbi keerulisi formaalseid nõudeid ja enamik petitsioone on adresseeritud vahendusasutustele ehk neil puudub tavaliselt ametlik võim tegutseda (Oni *et al.* 2015, lk 224 kaudu). Toimijatest peale petitsiooni esitajate on olulised ka meedium, mille kaudu seda vahendatakse ning poliitiline süsteem, millega püütakse kommunikeeruda. Oma analüüsis Euroopa Parlamendi platvormist PETI Cruickshank ja Smith (2009) laiendavad nähtust laiemate poliitkordade suhtes: kontseptuaalselt petitsioone võib pidada hübriidvormiks, mis asub puhta esindusdemokraatia ja otsedemokraatia vahel. See 'suhtlusvahend' ühendab

üksikisikud laiemal kõlapinnal grupiks, mis hõlbustab seisukohtade kommunikeerimist. On üldtunnustatud, et petitsioonisüsteem täidab avaldajate jaoks kahte põhifunktsiooni. Need kaks põhifunktsiooni on ühelt poolt üksikisiku õiguste ja huvide kaitse ning teiselt poolt aktiivse osalemise võimalused poliitiliste otsuste tegemisel ja poliitika rakendamisel (Böhle, Riehm, 2013).

1.1.3. E-petitsioonid

Viimaste aastakümnete jooksul on internet olnud paljude demokraatlike uuenduste allikas, alates arutelusaitidest, poliitilistest foorumitest ja platvormidest kuni küsitlus-hääletusrakendusteni. Interneti potentsiaal poliitilise osaluse suurendamiseks on viimastel aastatel äratanud märkimisväärset huvi nii akadeemilises ringkonnas kui ka seadusandjate, aktivistide ja kodanikuühiskonna liikmete seas (Bimber, 1999; Chadwick, 2006; Dahlgren, 2005; Puschmann *et al.* 2016 kaudu, lk 10). Demokraatia teisenemine ja areng on toimunud ühiselt ühiskonna ning tehnoloogia arenguga. Vastuseks tajutud demokraatia kriisile on valitsused võtnud kasutusele uued, tehnoloogiliselt vahendatud teed poliitiliseks osalemiseks (Wright, 2016, lk 843). Internet, kui meedium, mis omakorda omab mõju protsessidele, võib nende seni kehtinud seaduspärasusi deformeerida. Böhle ja Riehm (2013) nõustuvad Beckertiga jt. et internet võimaldab korraldada suhtlusruume, kus kodanikud ja kodanikuühiskonna rühmad arutavad ja edastavad oma arvamused käimasolevate poliitikakujundamise protsesside kohta otse valitsusasutustele, kuid omalt poolt lisavad, et muudatused puudutavad ka poliitikate kontrollimist. Poliitilise elu sfääri kolimine veebipõhiste platvormidele on paratamatus.

E-petitsioonid on üks levinumaid ja populaarsemaid e-demokraatia tööriistu (Wright 2016, lk 1). Veebiplatvormid potentsiaalselt võimestavad petitsioonide levikuvõimalust ning ligipääsetavust. Elektrooniline petitsioon on esirinnas arvukate veebis osalemise tööriistade hulgas, mida valitsus kodanike kaasamiseks kasutab (Lindner & Riehm, 2009). E-demokraatial üldiselt ja eriti e-petitsioonil on teadlaste sõnul võimalus demokraatiat edendada kodanike osaluse ja mõju suurendamise kaudu. E-petitsioonide muljetavaldav kasutamine paljudes avalik-õiguslikes asutustes on enim edendanud interneti kaudu ametliku või institutsionaliseeritud poliitilist osalust (Lindner & Riehm, 2009). See omab rolli kodanikeühenduste ja sarnaste muredega üksikisikute seisukohtade mobiliseerimiseks ja seeläbi tajutavate probleemkohtade väljendamiseks. Mõni peab veebipõhiseid petitsioone

uueks demokraatliku innovatsiooni vormiks, mis võiks elavdada demokraatiat, aidata mõõta avalikku arvamust, aidata kodanikel viia küsimused poliitilisse päevakorda või olla sissepääsupunktiks suuremale poliitilisele osalusele (st Whyte *et al.*, 2005; Chadwick, 2012; Escher, 2011; Cruickshank *et al.*, 2010; Berg, 2017 lk 1 kaudu). Teisest küljest aga nendib Hough (2012) analüüsid e-petitsioonide funktsioonide täitmist: vähesed petitsioonisüsteemid võimaldavad kodanikel ilmselgelt mõjutada parlamendi arutelu tulemusi ja/või mõjutada poliitika arengut (Hough, 2012, lk 483). Need mustrid kujundavad ka avalikkuse suhtumist, legaalse võimu puudumine ja selle roll vaid arvamusalaldusena, tõmbab alla selle atraktiivsust. Skeptikud osutavad petitsiooni veebis allkirjastamise vähesele pingutusele ja maksumusele. Veebipõhiseid avaldusi klassifitseeritakse seega "mõttetuks" *slaktivismiks* ning järeldavad, et nende transformatiivne potentsiaal on väga keskpärane (Lindner ja Riehm, 2008 lk).

E-petitsioonisüsteemide kasvav populaarsus kogu maailmas, ühes poliitiliste aktivistide üritustega kasvatada rahva toetust probleemidele nii ametlike kui ka mitteametlike petitsioonisüsteemide abil, muudab petitsioonid asjakohaseks uurimisobjektiks. Seega tööriistana omab petitsioneerimine erinevate tahkude alt vaadeldavaid tulemeid, otseselt tuntavaim on riigi institutsioonide poole pöördumine. Avalduste allkirjastamine on seotud inimeste laiemaga seotusega teemapõhise poliitikaga; nagu Gibson ja Cantijoch kirjutavad, saab e-avalduse allkirjastamisest kergemini edasi minna poliitiku poole pöördumisele või osapoole abistamiseks vabatahtliku tööga (Gibson & Cantijoch 2013, lk 714). Globaalsel tasandil on areng tehnoloogia valitsemise hõlbustamisel eri terminitel, ent valdavalt on Euroopa Liidu piires toimunud suurim hüpe ja seda liikmesriigiti. E-petitsioonide esitamise platvormide tajutav asjakohasus on teadlike jõupingutuste tulemus, mis on tehtud eriti Euroopas viimastel aastakümnetel poliitiliste otsuste elavdamiseks ja kodanikele aktiivsema rolli võimaldamiseks (Puschmann *et al.* 2016, lk 209).

2. AGENDA-SETTING TEOORIA

Agenda-setting teooria vaatleb meedia poolt ühiskonna prioriteetide loomist läbi valikulise uudiste levimise ja hierarhia. Teooria eelduseks on, et meedia keskendumine osadele teemadele, mis mõjutavad avalikkuse agendat ja need omakorda mõjutavad poliitikakujundajate tegevuskava. Tavapärased agenda-setting mudelid väidavad, et tavameedia mõjutab avalikku agendat, juhtides üldsuse tähelepanu ja tajutud tähtsust kindlatele küsimustele. On mitmeid mudeleid, mis selgitavad *agenda-settingu* protsessi

toimimist. Oluline on see, et meedia poolt eksponeerituna suureneb asjakohasus ning avalikkuses püsivad teemad kauem kui meediapildis. Seega toimub teemadega peegलिएت, kus *agenda-settingu* tulemus mõjutab avalikku agendat, mis omakorda võimestab meediakajastust.

Agenda-setting efekti võib näha mitmel etapil (Bulkow & Schweiger, 2013, lk 177):

1. teadlikkuse tõstmine teema kohta
2. suurendatud silmatorkavus
3. agenda siseselt prioriteetide muutmine

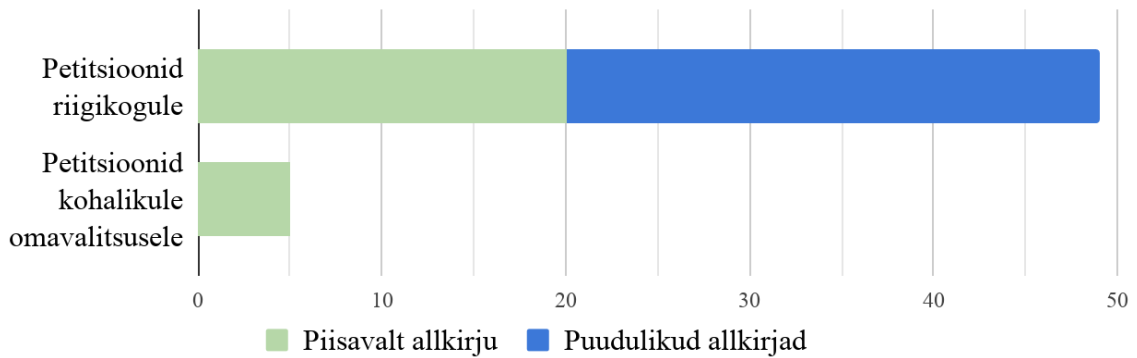
Makroskoopilisel tasandil tuleb agenda kujundamist uurida meedia agenda põhjal, seega lähtudes 'probleemidele ja isiksustele omistatud tähtsust meedias (Winter & Eyal, 1981, lk 376). Termin jõudis akadeemilisse käsitlusse aastal 1922. Walter Lippmanni raamatu "Avalik arvamus" kaudu, kus esmalt nentis ta meedia tähtsaimat rolli inimese maailmakuvandi loomisel. Põhinedes uuringule ja vaadeldes Ameerika poliitmaastikku 1968. aasta valimistel, konstrueerisid Max McCombs ja Donald Shaw 1972. metodoloogia vaatlemaks agenda seadmist ja jõudsid järeldusele ning tõestasid, et massidele edastatud uudistemeedia omab rolli avalikkuse agenda kujundamisel ning esines korrelatsioon, märkimisväärne seos meedias enim kajastatud probleemide ja avalikkuses olulisimaks peetavate teemade vahel. Coheni (1963) varasem töö, mida McCombs ja Shaw laiendasid, võttis laiemalt kokku *agenda setting*'u tuuma, et massimeedia: ei pruugi enam aega olla edukas selles, et öelda inimestele, mida mõelda, kuid on hämmastavalt edukas oma lugejatele öeldes, millest mõelda (lk 13). Seega *Agenda setting*'u teorias on eeldus, et meedia filtreerib edastatavat ning seeläbi kujundab, mida inimesed peavad oluliseks. Poliitilised teemad, mis on silmapaistvad, ning meedias pidevalt kohal, on enamasti need samad, millest üldsus on teadlik ja mida nad võtmetähtsusega peavad/.../ Meedia võib kujundada või mitte kujundada seda, mida valijad arvavad teemadest, kuid üldiselt määrab see kindlaks, milliseid poliitilisi või kampaaniaküsimusi valijad prioritseerivad (Stachowiak, 2013, lk 18). Seega loob kodanikele aluse, mille põhjal edasisi otsuseid teha ja milliseid seisukohti võtta. Kui meediakajastus muudab teema inimeste meelest silmatorkavamaks, kasutatakse seda küsimust tõenäoliselt ka ühe standardina, mille järgi otsustatakse valitsuste, poliitikate ja poliitiliste kandidaatide üle (Iyengar & Kinder 1987, lk 63). Seega kajastus ja selle läbi tulenevad vaated on omakorda mõlemad poliitiliseks ressursiks ja aluseks otsuste tegemisel.

Scheufele (2009) võtab kokku, et publiku liikmete kui ka massimeedia rollide analüüs selles konstruktivistlikus lähenemises nõuab uuringute analüüsi erinevatel tasanditel. Meedia võib tõstatada küsimuse esiletõstmise, mis võib omakorda mõju avaldada otsustajate positiivsele reageeringule. Teise võimalusena võib meedia tähelepanu tõsta petitsiooni enda tähelepanu, meelitades sellega rohkem poolehoidjaid (Perella, 2011, lk 791). Seega saab läbi agenda kujundamise teooria aluse ka kodanikuühiskonna mobiliseerimine ja meediakajastuse vajadus muutusteks. Selle teooria kohaselt peaks meedia- ja kommunikatsioonitöö olema ühendatud propageerimisega otsustajate poole, kes tegutsevad avalikkuse agendasse kerkinud küsimustes ja/või loovad põhja, et tegutseda agendal, mis on saavutanud kõrge tähelepanu (Stachowiak, 2013, lk 18). Seda on ka täheldatud petitsioonide osas. Meediamaastikul toimub ka teatav lumepalliefekt piisava uudisväärtuse olemasolul- kui näiteks piirkondlik ringhäälinguorganisatsioon kajastas petitsiooni, mis omakorda tõi kaasa rohkem meedia päringuid petitsiooni kajastamiseks (Wright, 2016, lk 7).

3. PLATVORM RAHVAALGATUS.EE

SA Eesti Koostöö Kogu koostöös Riigikogu Kantseleiga avasid viis aastat tagasi ehk märtsis 2016. Rahvaalgatusveebi. Rahvaalgatus.ee on edasiarenduseks osalemisplatvormidele www.osale.ee ja Täna Otsustan Mina. Aastast 2014. on läbi seadusemuudatuse kohustus võtta menetlemiseks vähemalt 1000 allkirjaga pöördumised, mille on esitanud 16. aastased või vanemad Eesti kodanikud.

Möödunud aastal anti petitsioonidele eID ehk PIN2 kaudu kokku 106 000 digiallkirja. 2018. ja 2019. aastatel anti portaalis algatustele vastavalt ligikaudu 12 000 ja 20 000 digitaalset allkirja (rahvaalgatus.ee, 2021). Rahvaalgatusveebis toimus kokku 48 uut algatust ning lausa 54 saadeti allkirjastamisele. Riigikokku jõudis 20 rahvaalgatust. Eelmisel suvel alustanud alalehe kaudu, mis loodi pöördumiseks otse kohalike omavalitsuste poole, jõudsid viiest lausa viis piisava häältearvuni.

Joonis 1. Petitsioonid valitsusinstiitutsioonide allkirjade lävendi ületamise kaudu

Aastal 2020. allkirjastatud 54 petitsioonist 25 jõudis vajaliku allkirjade arvuni ehk vähemus. Ülevalpool joonisel 1. erineb selgesti erinevus parlamendile ning omavalitsustele esitatud petitsioonide arv. Allkirjade alampiir KOVidele esitatud petitsioonidel on vaid 1% elanikkonnast, seetõttu saab täheldada vajaliku arvu kokkusaamist kõigi ehk 100% kodanikualgatuste osas.

Platvormi on uuritud enamjaolt võrdlevate juhtumiuuringute kontekstis ja kuna tegemist on ülemaailmse nähtusega, kus on analüüsitavateks tahkudeks näiteks ülesehitus, legaalne raamistik, milles tegutsetakse, loomise põhjus, kasutatavus jne. Järgnev alalõik teeb lühikese ülevaate seni toimunud uurimustest, kuhu valimisse Eesti kodanikualgatuste platvorm sobitus ning mis sõnastavad platvormi olemust.

Võrdleva juhtumiuuringu kontekstis on rahvaalgatus.ee-d võrreldes nenditud, et siiski platvormid on piisavalt erinevad, et keerukustada kohati üldistuste tegemist eri platvormide ja riikide osas. Publikatsioon “E-demokraatia töös” (Mangule, 2016) on kolme riigi koostööl valminud projekt ning võrdleb Eesti, Läti ning Soome algatusi (sh rahvaalgatus.ee platvormi) praktikas ning konstateerib, et kuigi institutsioonide vahel on rohkem sarnasusi kui erinevusi, siis erinevused on piisavalt väljapaistvad, et nendega arvestada. Üheks loomupäraseks tendentsiks rahvaalgatuste juures on ressursipuudus nii riiklikul tasandil kui ka huvigruppide puhul. Seitsme riigi e-osalusplatvormi analüüsis Eesti platvormi juhtumiuuringu (Randma-Liiv *et al.* 2020) järeldused olid, et algatuse institutsionaliseerimise taseme tõttu saab valitsus eraldada vähest ressursi ehk tähelepanu nende töötlemiseks. “Osalemise põhimõtete ja kanalite osas selge valitsusstrateegia puudumisel võib selliste portaalide levik süvendada kodanike ja valitsuse vahelist usaldamatust, sest iga portaali kasutamise võrreldavad tulemused on parimal juhul mitmeti tõlgendatavad” (Randma-Liiv *et al.* 2020, lk

26). Teine üldine õppetund on seotud selliste vahendite sisendi legitiimsuse suurendamisega, sest ka vaid 1000 allkirja kokkusaamine on paljudel juhtudel osutunud keeruliseks-põhjusteks mitteinformeeritus osalemisvõimalustest ja kodanikuühiskonna vähene võimekus (vähe kogemusi valitsuste poole pöördumisel; ebapiisav kampaaniate korraldamise oskus; vähesed ressursid). Siiski saab näha teatud omadusi positiivse poliitikas osalemise kannustamises. 15 juhtumianalüüsi kõrval (Grazian & Nahr 2020) toodi välja toodud kodanikualgatuslike e-demokraatia vahendite edutegurid ning sellest tulenevad soovitusel vabaihendustele ja kodanikele. Selle valguses mainitakse www.rahvaalgatus.ee platvormi plussiks olevat peamiselt a) kasutajakogemuse pidev parendamine, mis on võimaldanud kodanikel oma kollektiivset avalduse esitamise õigust tõhusamalt kasutada üheskoos b) tugeva tungiga osaleda igapäevastes poliitilistes otsustes, mida on platvorm inimestele tekitanud. Kuigi petitsioonid ei ole võluravim, omavad nad suurt rolli kodanikkonna ja riigi suhtes. 13. riigi võrdlevas analüüsis (Simon *et al.* 2017, lk 95) nenditi, et kuigi- digitaalse demokraatia algatused ei suuda lahendada demokraatlikke institutsioonide juurdunud ning endeemilisi probleeme, peaksid need siiski olema osa paljudest lähenemisviisidest ja algatustes usalduse, läbipaistvuse ja legitiimsuse taastamiseks.

4. UURIMISTÖÖ METOODIKA

4.1 Valim

Antud töö võtab luubi alla võimalikult suure osa populaarsetest väljaannetest Eestis. Valimi tegemisel ülevaatde trükimeediast põhineb Eesti Meediaettevõtete Liidu (EML) 2020. aasta statistikale, mis omakorda tugines trükikodade andmetel ja seeläbi võtab kokku Eesti Meediaettevõtete Liidu liikmete tiraažid tuhandetes. Internetipõhiste meediaplattformide populaarsuse vaatlusel põhinesime internetiuuringute platvormil Gemius, mis on: Kesk- ja Ida-Euroopa suurim internetikasutusele spetsialiseerunud sõltumatu uuringute agentuur (Gemius, 2021). See platvorm mõõdab kasutajate käitumist jälgides küpsiseid ja brausereid, jõudes seeläbi reaalse kasutajanimbriteni ja andes igakuiselt ülevaate meedias erinevate platvormide populaarsusest.

Et jõuda võimalikult laia järelduspõhjani meedia kujundamise rollist lugejate osas, võtame vaatluse alla nii üleriigilised päevalehed, kaks suurimat nädalalehte, kaks suurimatest maakonnalehtedest ja kaks suurimat, vaid internetis avaldatavat uudisteplatvormi (mis ei kattu füüsiliste väljaannetega). Uuringu empiirilised allikad on allpool tabelis (vt. Tabel 1).

Tabel 1. Väljaannete tiraaž ja/või internetikasutajate statistika väljaannete kaupa, seisuga detsember 2020. Allikad Gemius ja EML.

Üleriigilised päevalehed	pabertiraaž
Eesti Päevaleht	12,0
Postimees	34,7
Õhtuleht	38,5
Äripäev	5,6

Maakonnalehed	
Sakala	7,2
Tartu Postimees	14,2

Üleriigilised nädalalehed	
Eesti Ekspress	23,7
Maaleht	42,8

Internetilehed	kasutajaid
Delfi	693,0
Elu24	472,0

Valimi moodustanud suurimad Eesti väljaanded kuuluvad kolme kontserni. Analüüsitud väljaannetest toimivad ühe meediamajana Postimees Grupis Postimehe interneti ja paberleht, väljaanne Elu24 ja ka maakonnalehed, nagu Tartu Postimees, Sakala. Delfi kuulub Ekspress Grupi haldusesse, kuhu meediabrändidena ja peamiselt paberväljaannetega kuuluvad selles töös vaadeldud ajalehtedest Õhtuleht, Eesti Ekspress, Maaleht ja Päevaleht. Äripäev kuulub aga Põhjamaade suurimasse meediakontserni Bonnier Grupp, mille allorganisatsiooniks on ka Eesti Meediaettevõtete Liit, millest enamus üleval viidatud statistikast pärineb.

Sisu sõeluti välja perioodiliste väljaannete internetiplatvormidest. Analüüsiks vajalikud kajastused leiti eeldusega, et mainitud on platvormi ja/või petitsiooni. Otsingusõnad valimi sorteerimisel olid: “petitsioon”; “rahvaalgatus”; “rahvaalgatus.ee”; “kollektiivne pöördumine”. Juhtumiuuringu teostamisel vaadeldi vaid petitsiooniplatvormi *rahvaalgatus.ee* kohta käivaid uudis- ja arvamusalugusid. Seega tulemustest sõeluti välja välismaised rahvusvahelised samateemalised juhtumid ning uudislood väljaspool ajalist piirangut 01.01.2020- 31.12.2020. Lisaks ei võetud antud empiirilises uurimuses ainestikuks teistes alternatiivsetes platvormides toimuvaid allkirjakogumisi ja diskussiooni nende ümber.

4.2 Juhtumiülene standardiseeritud kontentanalüüs

Järgneva töö peamiseks meetodiks meedia sisu ja prioriteetide leidmiseks on peamiselt kvantitatiivne kontentanalüüs, mis võimaldab meil teha kokkuvõtteid petitsiooni poolte ning teemade kajastamise üldistatud sisust ja selle rohkusest. Bernard Berelson, üks kontentanalüüsi suurkujusid, võttis lähenemise kokku järgnevalt: uurimistehnika kommunikatsiooni manifestse sisu objektiivseks, süstemaatiliseks ja kvantitatiivseks kirjeldamiseks (Berelson, 1952, lk 55). Seeläbi saame täheldada tekstiosiste esinemist- seda on täheldatud ka ühena kontentanalüüsi nõrkustest- analüüs toimub uurija enda seatud kriteeriumite piires. Ent saab tuua ka selgeid järeldusi ja kontentanalüüsi tugevuseks on selle võrdluspunkt, kas teises ajavahemikus või teise tekstikogumi raames. Sihtsõnade ja fraaside kodeerimisskeemid koostatakse *a priori* ja tulemusi analüüsitakse tuletatud statistiliste protseduuride abil /.../ Eesmärk on välja selgitada trendid ja erinevused kasutamise sageduses, mitte autorite varjatud kavatsuses või tähendustes (Roessger, 2017, lk 214). Kuna kontentanalüüsi tulemusel määratakse huvipakkuvate tekstiomaduste absoluutne ja suhteline

esinemissagedus, võimaldab meetod erinevaid tekstikogumeid (nt meediakanaleid) täpsetel alustel võrrelda (Kalmus, 2015).

Eksplitsiitse sisu analüüs, mida kontentanalüüs võimaldab tõlgendada, annab sisu teemade, argumentide ja tegelaste eristamise, pannes olukorra kvantitatiivsete näitajate keelde. *Agenda-setting* tüüpi analüüsiks on see sobiv uurimislähenemine, mis annab esindusliku ülevaate *rahvaalgatus.ee* platvormil toimuvate petitsioonide kajastamisest meedias aastal 2020. Süstematiseeriv uurimislähenemine horisontaalselt läbi valimi seatud kriteeriumitega tekstiallikatele annab põhjaliku aluse teha kokkuvõtteid, põhinedes tulemustele trendidest ja nende kirjeldustest. Kuna kontentanalüüsi tulemusel määratakse huvipakkuvate tekstiomaduste absoluutne ja suhteline esinemissagedus, võimaldab meetod erinevaid tekstikogumeid (nt meediakanaleid) täpsetel alustel võrrelda (Kalmus, 2015). Selline analüüsiosiste defineerimine läbi kategooriate annab võimaluse teistel ajavahemikel korrata uurimust. Kujundlikumalt võib öelda, et kontentanalüüs annab tulemuseks tekstimassiivide aerofoto ehk üldplaani – ülevaate tekstiliste nähtuste esinemisest ja muutumisest makrotasandil (Kalmus, 2015).

Kontentanalüüsi läbiviimiseks kasutati programmi MAXQDA, et lihtsustada suure andmemahu läbitöötamist ning tulemuste kodeerimist.

4.3 Kodeerimise põhimõtted

Süsteemaatilise lugemise võtmeks on tekstist otsitavatesse kategooriatesse ja nende alamkategooriatesse paikneva info täheldamine. Kontentanalüüsi läbiviimiseks kasutati kodeerimisjuhendit (vt. LISA 1), mida täiustati kodeerimise praktika käigus. Analüüsiühik peaks olema uurimuse eesmärkidest lähtuv tekstiühik, milles esinevaid nähtusi soovitakse tuvastada või mõõta (Kalmus, 2015). Seega ühtivad järgnevalt kirjeldatud teksti hindamisprintsipiibid antud töös eelnevalt piiritletud sihtidest ning kategooriad püüdlevad tähenduslikku eristumist. Nenditud on küll vajadust rohkemateks siltideks andmete kodeerimisel, kuid samaaegselt ka justkui tühiste sildigruppide loomist, mis uuringu seisukohalt mingit rolli ei mängi. Kontentanalüüsi suuremad kategooriad olid teksti üldtunnused; autor ja osapooled; tonaalsus ehk loos esinev üldine hinnang nähtusele.

Kodeerimisjuhendi koostamine ehk analüüsiühikute ja analüüsikategooriate määratlemisel lähtuti esmalt üldtunnustest nagu avaldamise aeg, väljaanne ning selle rubriik ja tekstiühiku žanr. Loo vormide osas eristatakse a) kirjeldavat uudist, b) arvamislugu, c) portreelugu, d) intervjuu, e) juhtkiri, f) muu. Lisaks seda, kas uudis on keskselt ümber

petitsiooni või seda mainitakse vaid põgusalt. See kategooria annab materjali trendidest, mis kirjeldavad, millistes väljaannetes, millises vormis ning kui suures osas toimub arutelu petsioonide kohta meedias.

Teine analüüsikategooria on autori ja käsitletud osapoolte roll, seda kitsamalt ameti ja esindatava grupina. See analüüsikategooria annab aluse teha järeldusi kõneisikutest antud teemade kajastamisel. Rolli mängivad ka tsiteeritud allikad tekstisiselt, kellele omakorda viidatakse. Siin saab alakategoriseerida a) ajakirjanik/toimetaja/reporter, b) koalitsioonipoliitik, c) opositsioonipoliitik, d) huvigrupi esindaja e) teadlane/ekspert f) muu. Antud nimekiri sai kohaldatud uurimisprotsessi käigus.

Kolmandaks võtab kodeerimisjuhend vaatluse alla üldise fooni: kas kirjutis väljendab petsiooni poolt olemist (üleskutse, omab viidet petsioonile, omab mitte tasakaalustatud kajastust seisukohtadest) või oponeerivat hoiakut petsioonile ehk ka teemale üldisemalt viitega petsioonile, kolmas kategooria, arvestades tonaalsust, on neutraalne (eeldusel pigem kirjeldav ning võrdselt kõiki osapooli kajastav, ilma emotsionaalse hinnanguta) ning neljas vastuoluline- see tähendab, et artiklis on kirjutaja enda seisukoht, eristub selgelt, tekstikehaga erineb põhisõnum sissejuhatuses või lõppsõnas. Arvestatakse kesksete intervjuueeritavate või viidatud allikate seisukohtadega ning ülejäänud osapoolte kajastamisega ning pealkirja meelsusega. Selles grupis on suurim oht autoripoolsele subjektiivsusele, ent valdavalt on teema käsitlemine polariseeritud, seega juhindub alakategoriseerimises üldistavatest tunnustest.

4.4 Uurimisküsimused

Antud uurimustöö otsib vastust küsimusele milline on platvormi *rahvaalgatus.ee* petsioonide kajastamine Eesti massimeedias? Küsimusele vastamiseks püstitab uurimustöö järgmised küsimused:

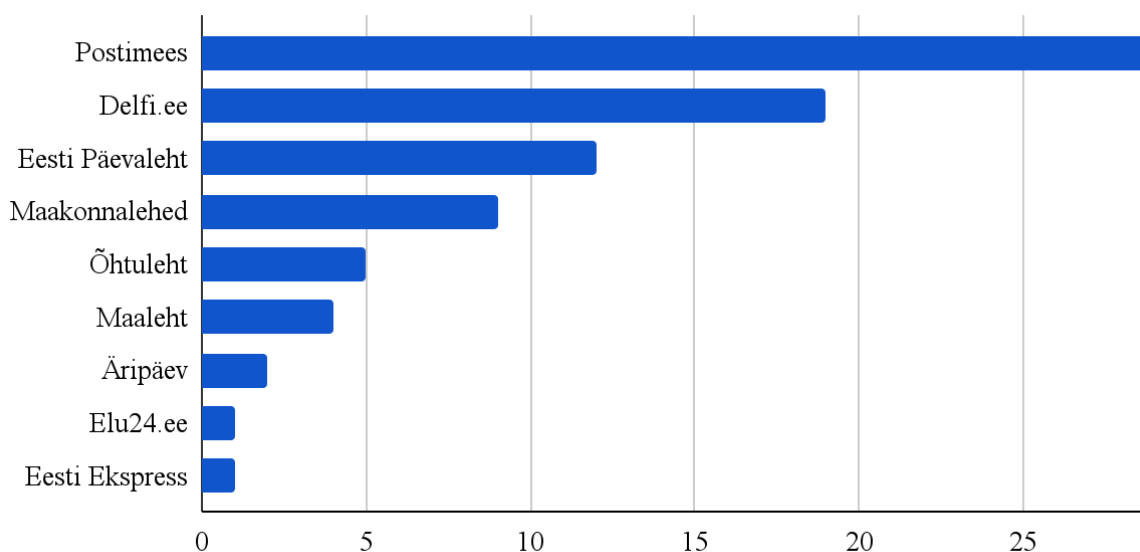
- 1.1. Kuivõrd ja kuidas toimus teadlikkuse tõstmine teema kohta?
- 1.2. Kuivõrd ja kuidas toimus suurendatud silmatorkavus?
- 1.3. Kuivõrd ja kuidas toimus agenda siseselt prioriteetide muutmine?

5. TULEMUSED

5.1 Teadlikkuse tõstmine

Meediakajastus üldiselt

Aastal 2020 vahemikul 01.01.2020-31.12.2020 vaadeldud kümnes Eesti meediaväljaandes ilmus petitsiooniplatvormi rahvaalgatus.ee ja sellel toimunud petitsioone kajastavaid artikleid kokku 82.

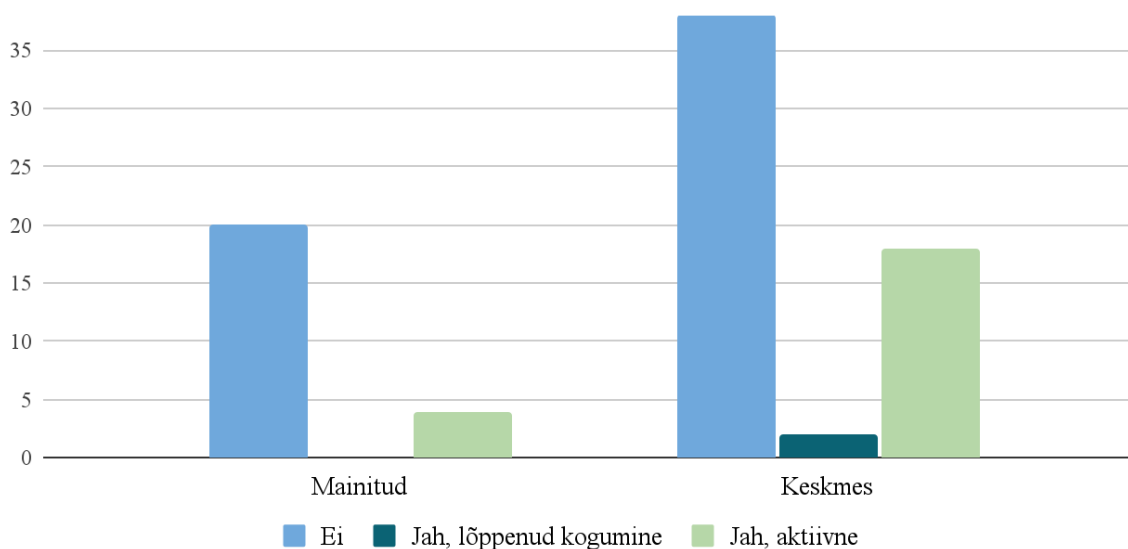
Joonis 2. Meediaartiklite arv väljaande kohta

Üksikartiklite esinevus oli allikate lõikes erinev, olukorda näitlikustab joonis 2. ülalpool. Enim meediaartikleid oli päevalehtedest suurimas väljaandes Postimees- 29 artiklit, suurimas meediaportaalis Delfi 19 artiklit ning ajalehes Eesti Päevaleht 12 petitsiooniteemalist artiklit. Esimesed kolm ületasid väljaande kohta artiklite keskmise. Vaadeldud maakonnalehtedest kajastasid kriteeriumitesse sobivaid artikleid väljaannetest Sakala ning Tartu Postimees- ühendatud nimetaja all märgivad need keskmist allkirjade arvu väljaande kohta. Sellest allapoole jäi nädalaleht Äripäev, kus oli petitsiooniplatvormi ja toimuvat diskussiooni kajastatud kahes artiklis ning Elu24, millest vastas kriteeriumitele vaid 1 artikkel.

Välja jäid artiklid, mis käsitlesid teistel platvormidel toimuvat, välismaiseid petitsiooniplatvorme, ajapiirangusse mittedobivaid petitsioone ja ka artikleid, mis käsitlesid rahvaalgatust tähenduses referendum või rahvahääletus, nimelt antud poliitiline debatt antud institutsiooni vajadusest jäi valitud ajaperioodi sisse.

Viitamine petitsioonidele

70% meediaartiklites, mis otseselt nimetasid platvormi rahvaalgatus.ee või sellel platvormil toimuvaid petitsioone, olid need keskseks teemaks. Vaid põgusalt mainimise osakaal on ka arvestatav, sest tihtilugu on tegemist pikaajalisemate poliitiliste debattidega, kus petitsioon on üheks sümptomiks suurematele probleemile. Esinemissagedused on näha allpool joonises 3.

Joonis 3. Artiklid petitsiooni fookuses a) mainitud möödaminnes, b) artikli keskmes & kas omab linki petitsioonile või mitte.

Olulisim antud võrdluses on tõsiasi, et üle veerandi ehk 26.8% kordadest petitsioonide kajastamisse oli kaasatud aktiivne link petitsiooni allkirjastamiseks. Valimi 82st artiklist esines aktiivse allkirjade kogumise faasis link petitsioonile 22 korral. Teatud juhtumitel viidatakse veebileheküljele, et auditoorium saaks 'tutvuda', ent väljendatakse ka võimalust, et 'anda häält', 'allkirjastada', 'toetada' ja ka 'toetust avaldada'.

Tagasivaatavalt ehk siis kui allkirjade kogumise aeg oli möödunud, viidati ametlikule rahvaalgatuse lehele vaid kahel korral. Enamikel juhtudel ei kaasatud artiklitega allkirjastamise veebilehte (vaata Joonis 3).

5. 2 Suurendatud silmatorkavus

Kajastatud teemakohased petitsioonid

Valim, mis koosnes 82 artiklist, mis kajastasid kokku üheksateistkümmet petitsiooni. Tabelis eristub selgesti petitsioon nimega "Petitsioon perekonnaseaduse muutmiseks", mis leidis kajastamist 33 artiklis (vt. tabel 2). Pea veerand kogu uudiskajastusest käis perekonnaseadust käsitleva petitsiooni ümber, mis eristub kajastustes selgelt ülejäänud tulemustest. See oli selle platvormi ning ülejäänute, Eestis samal põhimõttel toimivate platvormide seas suurima digiallkirjade arvuga. Tegemist oli väga laia, väärtuspõhise küsimusega ühiskonnas, mis lisas uudisväärtust. Uurimisprobleemi püstitades antud debatt veel alanud ei olnud, ent ajaliselt korreleerus teema vastupidiste arengutendentsidega sel ajal valitsenud koalitsioonis.

Diagrammi ülaosas ning seega üle keskmise meediakajastustega järgneb rahvaalgatus "AITAB! Rahvaalgatus Loomakaitseaduse ja sellega seonduvate õigusaktide muutmiseks".

Kajastatuselt järgneb "Rahvaalgatus Jaak Joala monumendi praegusel kujul loomise peatamiseks". Antud tulemustest on viimane suunatud mitte riigikogule, vaid kohalikele omavalitsusele, seega ei päde 1000 allkirja piir, oluline on, et oleks esindatud vähemalt 1% selle omavalitsuse hääleõiguslikest elanikest. See oli üks viiest rahvaalgatusest, mis kohalike omavalitsuste suunal rahvaalgatus.ee platvormil 2020. aastal algatati.

Tabel 2. Kajastatud petitsioonid kajastuste ja allkirjade arvu läbi

Artiklid	Allkirjad	Petitsiooni pealkiri (sic!)	Autor
33	35805	Petitsioon perekonnaseaduse muutmiseks	Erakond Eestimaa Rohelised
10	7191	"AITAB! Rahvaalgatus Loomakaitseaduse ja sellega seonduvate õigusaktide muutmiseks"	MTÜ Loomapäästegrupp; MTÜ Eestimaa Loomakaitse Liit, Heiki Valner
7	940	Rahvaalgatus Jaak Joala monumendi praegusel kujul loomise peatamiseks	Viljandi linnale Kristina Libe
4	1031	Õlitehase ehitusloa peatamine	Laura Kuusk
3		Ilutulestik ilma ohvriteta!	Erakond Eestimaa Rohelised (riigikogus 2020)
3	1272	Petitsioon referendumi korraldamiseks: kas lageraied peaksid Eestis olema keelatud?	Erakond Eestimaa Rohelised
3	1401//488 2	PEATAME 5G! // Seisame Elu eest: nõuame 5G ohutute piirnormide kehtestamist ja pikaajalisi uuringuid tehnoloogiaärist sõltumatutelt teadlastelt	MTÜ Kogukonna Hüvanguks, Mait Lillemäe// Helen Star Cave

3	2246	Seadustame Eestis eutanaasia	Erakond Eestimaa Rohelised
3	1898	Avalik pöördumine Eesti teaduse ja Eesti-uuringute rahastamise asjus	Mari Sarv
2	15413	Ei katuseraha jagamisele abordivastasele liikumisele	Erakond Eestimaa Rohelised
2	1500	Kõrghariduse ja teadus-arendustegevuse rahastuse korrastamine	Akadeemiliste Ametiühingute Nõukogu, Andi Hektor
2	1005	Anname koolikogukonnale suuremad õigused	Kristina Kallas; Eesti 200
2	10188	Koroonameetmed ei ole põhjendatud. On aeg naasta tavaelu juurde!	Mariann Joonas-Tõnumaa
1		Karusloomafarmide keelustamine Eestis	MTÜ Nähtamatud Loomad (riigikogus 2020)
1	217	Rongiühendus kõigile mandri maakonnakeskustele	Triin Tammert
1	1283	Ka kõrgemad riigiteenistujad saavad väiksema palgaga hakkama	Eesti Tulevikuerakond, Vahur Kollom
1	1558	Nõuame valitsuselt seaduse 165 SE* tühistamist	Peeter Proos
1		Mahetoodete hinda on vaja langetada! Soovime tunnustatud mahetoidule 9% käibemaksumäära!	Aleksander Laane, Erakond Eestimaa Rohelised (riigikogus 2020)

Suure osa tulemustest moodustasid petitsiooniplatvormide nimetamisel meedias rahvaalgatused, millel on üks kuni kolm kajastust. See madaldab meediakajastuste arvu keskmiselt veidi üle neljale artiklile petitsiooni kohta. Neli kajastust oli petitsioonil, milles pöörduiti Eesti Vabariigi valitsuse poole palvega peatada uue Enefit282 õlitehase ehitusluba ja riigipoolne toetus selle ehitamisele. Kolmel juhul valimist oli tegemist rahvaalgatustega, mis olid aastal 2020. riigikogus menetlemisel ja said seejärel tagasiside, mis kannustas meediakajastust, nendeks olid “Karusloomafarmide keelustamine Eestis”, petitsioon mahetoidu käibemaksu alandamise jaoks 9%le ning “Ilutulestik ilma ohvriteta!”.

Üldistes tulemustes saab näha kajastatud petitsioonide puhul, et seitsmel juhul üheksateistkümnest on tegemist opositsioonipartei otsese algatusega. Esindatud on Tulevikuerakond, erakond Eesti 200 ning Erakond Eestimaa Rohelised. Mõnel juhul on need esitatud eraisiku nime alt, kuid esitaja on olnud parteijuhi rollis. Läbi Äriregistri teabesüsteemi tehti kindlaks, et teistel eraisikutel pole parteilist kuuluvust. Petitsioonidest kuus olid algatanud eraisikud, peale erakondlike algatuste on kõik ülejäänud vastava temaatikaga vabaiühenduste loodud.

Tasub ka mainida, et 5G teemal oli kaks petitsiooni, mis sobitusid valimisse aga kuna ei olnud võimalik teemat puudutavatest artiklitest otse tuletada, kummale viidatakse, loeme tabelis 18 erineva temaatikaga petitsiooni, mis kajastasid 19 erinevat meediartiklit.

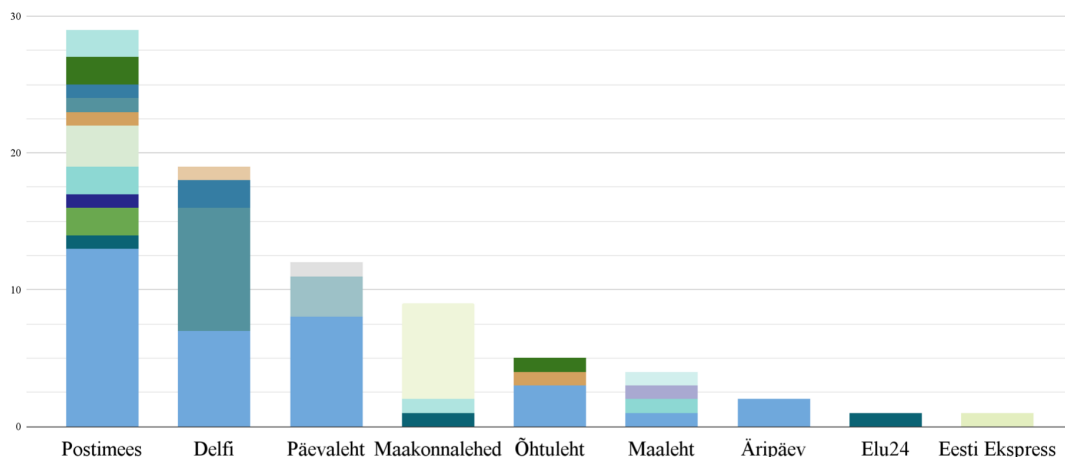
Allkirjad suhtes meediakajastustega

Tähelepanuväärne on fakt, et üheksateistkümnest petitsioonist, mis on kajastatud Eesti meediaväljaannetes, pole vaid üks rahvaalgatus kokku saanud vajalikku allkirjade arvu-petitsioon “Rongiühendus kõigile mandri maakonnakeskustele”. Petitsiooni kajastati vaid ühel korral Maalehes. See on märkimisväärne, sest kokku oli neid aastal 2020. allkirjastatavatest 20, ülejäänuid ei kajastatud kordagi otsese viitega petitsioonidele või petitsiooniplatvormile.

Esimesel kohal kajastatuses on platvormi www.rahvaalgatus.ee enim allkirju saanud petitsioon selle ajaloo jooksul- vastavalt 35805 digiallkirja. Meediakajastuselt teisel kohal olnud petitsioon “AITAB!” kogus 7191 allkirja ning kolmas, enim meedias valimisse sobinud petitsioon, “Rahvaalgatus Jaak Joala monumendi praegusel kujul loomise peatamiseks”, kogus toetusallkirju 940. Viimase puhul toimus kogu kajastus Viljandi linnas ilmuvas maakonnalehes “Sakala”, toetusallkirju koguti kohalikele omavalitsustele esitatava petitsiooni jaoks piisav hulk.

Toetusallkirjade perspektiivist vaadatuna populaarsuselt teine aastal 2020. allkirju kogunud rahvaalgatustest olid “Ei katuseraha jagamisele abordivastasele liikumisele” 15413 allkirjaga ning kolmas “Koroonameetmed ei ole põhjendatud. On aeg naasta tavaelu juurde!” 10188 toetusallkirjaga. Need ei korreleeru meediakajastuste osas artiklite esinemusarvult, mõlemat kajastati tegelikkuses vaid kahe artikliga, mis otseselt mainisid petitsiooni. Ei saa kõrvale jätta laiemat poliitilist arutelu teemade ümber ning ka sotsiaalmeedia mõju häälte mobiliseerimisel.

Varieeruvus väljaandeti

Joonis 4. Petitsioonide varieeruvus väljaannete lõikes.

Joonis 4. võtab kokku kahe eelneva punkti väärtused millest saab järeldada, et kõige suurem mitmekesisus väljaandeti oli Postimehes. Postimehe rubriikides kajastati üheksateistkümnest petitsioonist kahtteist, võrreldes teiste petitsioonidega ülekaalukalt enim kajastati abieluvõrdsuse petitsiooni, lausa kolmeteistkümne meediaartikliga. Seega mahud olid suurimad nii variatsiooniti kui ühe petitsiooni kajastuste arvu osas.

Teine, suurima koondarvuga petitsioonide kajastamisel, oli meediaväljaanne Delfi, milles kokku on ilmunud sel teemal 19 artiklit. Valimist oli enim kajastatud hoopis rahvaalgatus Loomakaitseaduse ja sellega seonduvate õigusaktide muutmiseks, sel teemal oli kokku üheksa artiklit kümnest, mis tulenes Delfi uudisteportaali “Lemmikloom” sagedasest kajastusest, see Delfi all-uudisteportaal esindab ühe kitsa huvigrupi huve. Kokku kajastas Delfi platvorm vaid nelja erinevat petitsiooni.

Eesti Päevalehes oli petitsioonidest kajastatud üheksa artikliga abieluteemaline petitsioon, kolme artikliga 5G tehnoloogia teemaline petitsioon ning ühe artikliga kõrgete teenistujate palku puudutav rahvaalgatus.

Maakonnalehtedest käsitles ajaleht Sakala kaheksa artikliga kahte erinevat rahvaalgatust, millest seitse käisid Jaak Joala kuju loomise peatamise ümber ning üks kajastas Eestimaa Roheliste petitsiooni, millega taotleti lageraie küsimuses referendumini korraldamist. Teine selline üksikkajastus maakonnalehtedest kuulus väljaandele Tartu Postimees, milles kajastati Eesti teaduse ja Eesti uuringute rahastamist.

Õhtuleht kajastas kolme erinevat petitsiooni, 60% kajastustest olid teemal abieluinstitutsiooni ümbermõtestamine, lisaks veel kõrghariduse rahastamine ning eutanaasia legaliseerimine Eestis. Maalehes kirjutati petitsioonidest neljal korral ja iga kord erinevast rahvaalgatusest: õlithase vastasest petitsioonist, rongiliiklusest maakonnakeskuste ja Tallinna vahel, perekonnaseaduse muutmisest ning karusloomafarmide peatamise petitsioonist. Äripäevas kajastati vaid kahel korral abieluteemalist petitsiooni, portaali Elu24s Eesti Uuringute rahastamist ning Eesti Ekspressis petitsiooni ühenduse Elu Marss katuserahade äravõtmist.

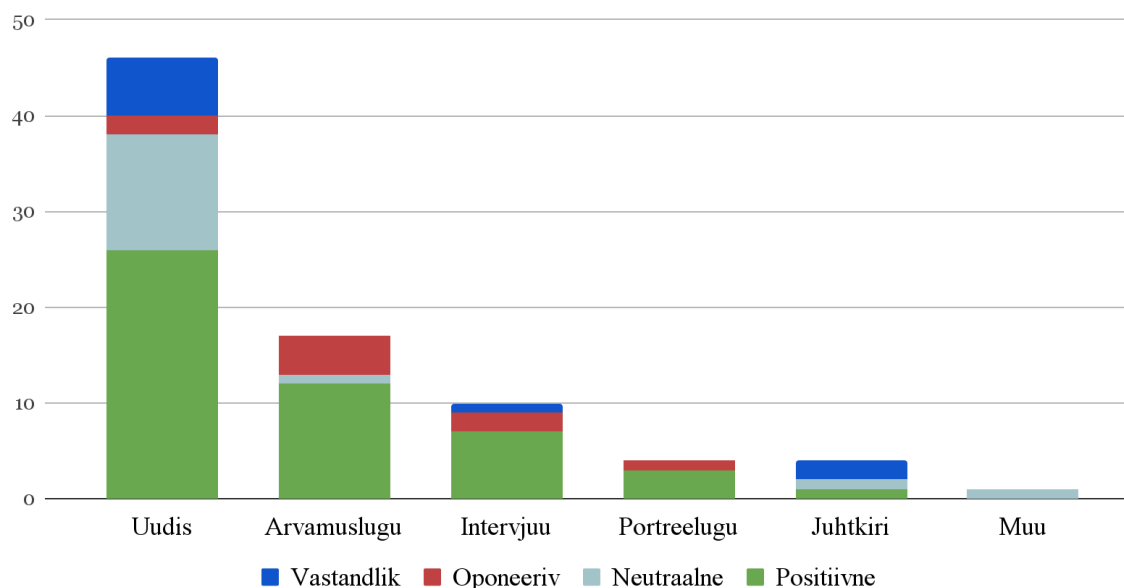
Nagu mainitud, kuuluvad kõik väljaanded vaid kolme erinevasse kontserni, seega on näha väljaannete siseselt teatavat teemade kaupa jagunemist, sest sisu jagatakse väljaannete vahel ja on leitavad üksteise otsingumootorite kaudu.

5.3 Prioriteetide muutmine

Tekstitüübid

Joonis 5. allpool (lk 27) eristab kirjutised tüübi ning meelsuse osas. Kodeerimisel eraldati meediaartiklid kuues erinevas kategoorias, kirjutamislaadi järgi saab eristada positiivset, oponeerivat, neutraalset ja vastandlikku. Tasub mainida, et skaalal positiivne-negatiivne vaadeldi tasakaalu osapoolte kajastamisel. Petitsiooniplatvormil allkirjade kogumisel on teadlikkusel suur roll ja petitsiooni kohta info jagamine ning oponeerivate arvamuste mittejägamine aitas see informeeritusele kaasa.

Suurem osa artikleid (n=46) ilmus rubriigis uudised ning kajastas näitena: a) petitsiooni sisu, b) kogutud häälte arvu, c) intervjuueeritavad olid enamuses huvigrupi liikmed ja väljendasid vaid nende vaateid ning seisukohti, d) omas ajakirjaniku hinnangulisi kommentaare, e) omas viidet petitsioonile (vaadeldud allpool), ja f) muu. Autor nendib teatavat ohtu subjektiivsusele, kuid tekstianalüüs viidi läbi mitmel korral, et täpsustada tonaalsuse määratlust igas artiklis eraldi.

Joonis 5. Meedia artiklitüübid meelestatuse järgi.

Esinemissageduselt tekstitüübiti esines viiendikul juhtudest meediakajastus arvamusaluse, mis oli enamikel juhtudel polariseeritud seisukohtadel ja enamjaolt võtsid sõna petitsioonipooldajad. Sama tendents oli ka intervjuude ja portreelugude osas (vt. joonis 5). Ooneerivalt positsioonilt kirjutatakse abieluvõrdsuse rahvaalgatusest järgmiselt: a) idee vastu (nt Helir-Valdor Seeder erakonnast Isamaa), b) vormi vastu (petitsioonid/referendumid pole tee poliitilise ühisosa leidmiseks nt Kaja Kallas Reformierakonnast) ja c) õige-vale skaala retoorika liiga radikaalne (nt sotsioloog Juhan Kivirähk) d) muu. Ooneerivat sisu saab näiteks omistada 5G tehnoloogia ümber aset leidnud rahvaalgatuse kajastamisel ja koroonameetmete vastase petitsiooni kajastamisel.

Vastuolulist sisu kohtas laiemate, pikaajalisemate poliitiliste protsesside kajastamisel ja emotsionaalse sisuga petitsioonide kajastamisel, näiteks eutanaasia teemaline petitsioon. Ka sisuliselt vastandlike seisukohavõtte kajastamisel, näiteks Sotsiaaldemokraatliku Erakonna sisemisest vastandumisest hoiakutesabielupetitsiooni suhtes. Samuti mängis rolli vastandlikus sisuloomes ajakirjaniku kirjutamislaad, milles artikli alguslõik võis kajastada petitsiooni positiivselt ja lõppsõna negatiivselt või sisaldas artikkel ajalehe varasemaid seisukohti, mis teksti ja/või intervjuueeritavatega kokku ei sobinud. Neutraalsed meediaartiklid, mis kaardistasid olukorda ja probleemkohti, olid sisult neutraalsemad- vähem emotsionaalsemad ja kaasasid mitmeid erinevaid vaateid petitsioonile ja olukorrale laiemalt. Ka ei võtnud ajakirjanik ise seisukohti ning lood olid kirjeldavamad.

Artiklite autorid

Valdav enamus tekstide autoritest olid väljaannete ajakirjanikud, toimetajad või reporterid (vt. tabel 3), mis ei ole otseselt üllatav, sest väljaanded on keskendunud uudismeediale. 27 korral 65st polnud toimetus autori nime pidanud vajalikuks täpsustada, kuna on teada, et anonüümselt kirjutatakse toimetusesiseselt, siis paigutusid need meediaartiklid antud alamkategoriasse. Tabel 3. näitab ka kokkuvõtteks autorite tausta osas järgnevat- opositsioonipoliitikud moodustasid pea viiendiku osapooltest. Opositsioonipoliitikutena võeti arvesse kõiki antud hetkel valitsusse mittekuuluvaid erakondi. Opositsioonipoliitikuid kajastavatest artiklitest valdav enamik olid kirjutatud kas intervjuu või arvamuse vormis, koalitsioonipoliitikute sõnavõtjad tegid seda samal moel, enamasti kas isikliku või arvamuse vormis ja seda kokku kahel korral. Osa artiklitest (n=6) on ka huvigrupi esindajate sulest. Autorid, nende elukutse või grupikuuluvuse kohaselt vastavad proportsionaalselt suure osas rahvaalgatuse algatajate taustaga. Viiel korral võeti sõna teemade kohta kas eksperdina või teadlasena, analüüsides laiemat olukorda. Selles valikus väärtuse “muu” alla läheb artikkel, kus autor esines “linnakodaniku” tiitli all. Tuleb siinkohal lisaks märkida, et autorite koguarv n=96 on suurem kui artiklite arv n=82, vahe tekib intervjuudest ja isikulugudest meediaväljaannetes, kus sisu poolest oli paslik mainida nii keskest intervjuueeritavat kui intervjuueerijat.

Tabel 3. Valimi moodustanud artiklite autorite taust.

Ajakirjanik / toimetaja / reporter	65
Opositsioonipoliitik	17
Huvigrupi esindaja	6
Teadlane / ekspert	5
Koalitsioonipoliitik	2
Muu	1

6. JÄRELDUSED

Demokraatia, kui valitsemiskorra huvides, on osalemise mehhanismide integreerimine. Platvorm *rahvaalgatus.ee* on vaid viis aastat vana, kuid viimaste aastate petitsioonide hüppeline kasv allkirjade osas tähendab toetusmäära kasvu kodanike poolt. Seda, et noorem generatsioon pooldab alternatiivseid poliitosaluse meetmeid ja et üha rohkem inimesi kasutab petitsioonikeskkondi, annab alust eeldada, et piisava aja möödudes, generatsioonide vahetusega kinnistub see tööriistana poliitikas osalemisel. Poliitilises suhtluses kooskõlastatud tegevusena suurendab see ühiskonna tõhusust, tõstes selle legitiimsust vahendina, omaks see ressursi otsuste alusena valitsustasandil. Poliitiline osalus laiemalt kultiveerib usaldust, ehitab tugeva suhte riigi ja kodanike vahel. Demokraatia kriisi teguriteks on nimetatud kodanike madalat rahulolu poliitika, valitsuse ja poliitikute vastu - petitsioonid saavad olla väljundiks ühendada seisukoht, väljendada sellega rahulolematust ja suunata seeläbi riik vajalikele muutustele.

Agenda-setting teooria kohaselt saab analüüsi põhjal tuletada, et läbi mittevõrdse adresseerimise meedias, on potentsiaali vaadete kujunemisel ja seega toetajate saamise osas petitsioonidele. Tasub mainida, et kuigi osa petitsioonidest on regionaalsed või kitsa võimaliku huvigrupiga, jagub ka laiema temaatikaga, regulatsioonide või korralduste suunal rahvaalgatusi, millel on potentsiaali osa saada poolehoidjate suuremast toetusest. Kuigi uurimistöö ei tegele konkreetset kausaalsuse printsiibiga kajastuse ja häälte arvu osas, saab siiski üldistada, et enamus kajastatud rahvaalgatustest said vajaliku allkirjade arvu nende petitsioonide edastamiseks valitsusasutustele.

Teadlikkuse tõstmise toimus eesti meedias väljaannete lõikes rahvaalgatuste kajastamisel väga erinevalt. Valimisse sobinud 82 artiklist enim meediakajastusi toimus väljaandes Postimees (n=29) ning e-väljaandes Delfi.ee (n=19). Kuna üle pooltes vaadeldud allikates oli vaid kuni viis kajastust, mängivad need väljaanded teadlikkuse tõstmisel suurt rolli. Kuigi otseviiteid petitsioonidele 'toetamiseks', 'tutvumuseks' või 'allkirjastamiseks' on pigem vähe, saab seda lugeda siiski otseteeks, lihtsustades oluliselt potentsiaalsete allkirjastajate petitsioonideni jõudmist.

Suurendatud silmatorkavuse kohalt vaadelduna toimus ebavõrdne varieeruvus. Eesti suurimatest väljaannetest oli sarnaselt suurim varieeruvus päevalehes Postimees (n=11) ning ülejäänud väljaanded kajastasid vaid kuni nelja erinevat petitsiooni. Seeläbi saab eeldada teiste väljaannete puhul tugevamat jõudu rõhuasetustes. Kuna valim moodustus vaid kolmest kontsernist, siis on sama sisu kontsernisiseselt ligipääsetav ka teistest kõrvalväljaannetest, nii

andis see eeldatavalt teatava erisuse kajastatavate petitsioonide osas. Selle eelduse mitteamestamisel edastati lugejale pigem väikest osa petitsioonidest, mida saab lugeda prioriteetide kujundamiseks. Eesti meedias toimus 2020. aastal rahvaalgatuste kajastamine otseviitega petitsioonidele veidi üle veerandil juhtudest, mida saab näha otsese vahendina ligipääsetavuse soosimisel.

2020. aasta kogu petitsioonide lõikes on kajastatus vähene. Valimi lõikes kajastati kokku üheksateistkümnet petitsiooni otseviitega rahvaalgatusele sellel perioodil allkirjastamisel olnud 54st rahvaalgatusest.

Märgatav on kajastatud artiklite ning allkirjade lävendi ületanud petitsioonide seos. Aastal 2020. allkirjastatavatest petitsioonidest olid koos otsese viitega rahvaalgatusele kajastusi meedias 16, millest 15 sai piisava arvu allkirju nende edastamiseks vastavasse valitsusasutusse. Aastal 2020 meediasse jõudnud petitsioonid, välja arvatud “Rongiühendus kõigile mandri maakonnakeskustele”, jõudsid kõik vajaliku allkirjade arvuni. Piisava allkirjade arvuga jõudis riigikokku või kohalikku omavalitsusse 20 petitsiooni ja vaid üks petitsioon, mille kajastamine toimus meediaartikli kaudu ja mis oli otsese viitega petitsioonile, kogus vähem kui 1000 allkirja miinimumi. Enamuse kajastatud rahvaalgatuste käsitlusi oli meedias prioriteetide muutmise seisukohalt nende sisu osas soosiv. Pea kuuekümmel protsendil väljaannete sisust mängisid väljaannete kajastused positiivset rolli teadlikkuse tõstmisel, mis tähendab, et olukorra kajastamisel ei olnud proportsionaalset vastuargumenti selle petitsiooni sisule. Kajastusi oli nii uudiste, arvamusalgude, intervjuude ja ka portreelugudena. Kuna petitsioonid on avalikud ja kergesti jagatavad, siis on oluline huvigrupi ühendamiseks haare, mida kajastus pakub. Meelestatust uudislugudes nägi antud uurimustöö positiivsena ehk informatsiooni jagamisel soodustavana- kajastati arenguid esitamise, häälte kogumise, häälte senise arvukuse jm osas, või kui kajastatud osapooled ja intervjuueeritavad olid põhiliselt antud rahvaalgatuse huvigrupi meelsed, otsesed algatajad või kõneisikud.

Agenda-setting teooriale tuginedes saab järeldada, et ka üksikpetitsioonide kajastusega saab rahvaalgatus.ee platvormi üldise kajastamisega suurendada selle rolli kodanike silmis. Laiemal tasandil saab platvormi kajastust näha selle prioriteetsuse tõstmisena. Eeldusel, et igasugune kajastus, seda nii allkirjade kogumise algfaasis ja ka üldisemalt, on rahvaalgatusele oluline, meedias toimuvat saab lugeda panuseks, mis toetab platvormi kodanikuühiskonna tööriistana. Kuna peamiselt olid kajastused sisult informatiivsed, siis saab nimetada meedia rolli petitsioonide huvigruppideni viimisel ja üldsuse harimisel probleemkohtade suhtes. Nagu osalusdemokraatia teooria käsitluses on

viidatud, nenditakse, et vajatakse kodanikuosalust nii palju kui võimalik ning et saadav kasu on mõlemapoolne. Petitsioon on ajalooliselt vana institutsioon, nüüdseks ka levinuim ja populaarseim. Läbi arenduse ja kaasajastamise peab ta vastama laiematele tendentsidele ühiskonnas, oluline on meedia roll diskussiooni laiendamisel.

Praegune uurimus ei keskendunud mõjule, sest määrav mõju on ka teistel teadlikkuse tõstmise platvormidel, näiteks sotsiaalmeedial. Tihti on tegemist laiemate poliitiliste protsessidega, mida ühe petitsiooni lõikes on raske eristada, siiski saab järeltada petitsiooni ja meediakajastuse jõudu seisukohtade kujundamisel ühiskonnas. Nii meedia kui platvorm rahvaalgatus.ee on osa diskussioonist ja pakuvad kodanikuühiskonnale tööriista avaliku arvamuse kujundamiseks ja seeläbi sotsiaalse ressursi mobiliseerimiseks.

7. KOKKUVÕTE

Antud bakalaureusetöö vaatles e-platvormi *rahvaalgatus.ee* kajastust Eesti meedias aastal 2020. Vahemikul 01.01-31.12.2020 kajastatud petitsioonide analüüs järeldeb, et 54st antud aastal allkirjastamisel olnud petitsioonist kajastati kuutteistkümmet, millest omakorda 15 sai vajaliku arvu allkirju, et pääseda menetlemisele Riigikogus või vastavas omavalitsuses. Petitsioonide kogunumber aastal 2020, mille toetusallkirjade arv, mis ületas piisava lävendi, oli 25. Kajastustest ca veerandil oli juures link vastavale petitsioonile, mida saab lugeda otseteeks, lihtsustades oluliselt potentsiaalsete allkirjastajate petitsioonideni jõudmist. Enamus meediakajastustest, mis viitasid petitsioonidele, olid informatiivsuse seisukohalt pigem petitsiooni kohta positiivse kallutatusega. Meediakajastus aitab konsolideerida huvigruppe ja luua dialoogi laiemate poliitiliste küsimuste osas, aidates kodanikel pooli valida. Teatavat rolli omab selle vähene kulu, vähene risk ja vähene faktiline võimtööriistana alt-üles suhtlemisel. Petitsioone saab tajuda ühepoolse arvamusalaldusena, on seal siiski ruumi laiemaks diskussiooniks, mis genereerib sotsiaalset ressursi, milles suur roll on meedial.

Agenda-setting teooria kohaselt on varem tõestatud, et meediamaastik loob läbi kajastuste avalikkuse prioriteedid. Fakt, et enamus kajastatud petitsioonidest jõudsid vajalike allkirjade arvuni, kinnitab *agenda-setting* teooriat. Samal ajal puudub korrelatsioon enim allkirju saanud petitsioonidel kajastuste suhtarvuga. Sellel puhul ei saa kõrvale jätta osalt antud teemade laiemat ümbritsevat poliitilist diskussiooni, muid poliitilisi sündmusi, sotsiaalmeedia jõudu huvigruppide mobiliseerimisel ja petitsioonide laiemat levikut läbi muude kanalite. Petitsioonide sisu poolest on mõne petitsiooni huvigrupp väga lai, samuti ei ei jõua kõik petitsioonid vajalike toetusallkirjade arvuni. Meedia on hädatarvilik vahend, kuid kodanikuühiskonnal võib puudu jääda ressursist, kogemusest ning võimekusest poolt-allkirjade kogumiseks kampaaniat korraldada. Petitsiooni jaoks on iga kajastus siiski oluline, sest alampiir toetusallkirjade kogumisel on suhteliselt väike. *Agenda-settingu* teooria kohaselt tõstab meedia käsitlevate teemade asjakohasust, kujundab lugejate prioriteete ja teemasid, mida peetakse oluliseks. Aastal 2020. ei kajastatud meedias petitsioone võrdsetel alustel, seega saab näha läbi *agenda-setting* teooria selles jõudu kodanike prioriteetide ja vaadete kujundamisel. Valitsemises otsuste tegemisel on samuti nenditud nende olulisust poliitiliste otsuste alusena. Seega on demokraatia kriisi tendentsi juures on oluline antud osalemise vahendi protsesside kajastamine.

Kasutatud teoreetilised allikad

Abelson, Julia & François-Pierre Gauvin. 2008. "Assessing the Impacts of Public Participation: Concepts, Evidence and Policy Implications." *Canada Policy Research Networks, Research Report*, P06. 1-39.

Antonini, Matteo & Michael Hogg & Lucia Mannetti & Barbara Barbieri & Joseph Wagoner. 2015. "Motivating Citizens to Participate in Public Policymaking: Identification, Trust and Cost-Benefit Analyses." *Journal of Social and Political Psychology*, 3(2). 131-147.

Barnes, Samuel H., Max Kaase, et al. (1979). *Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies*. Beverly Hills and London: Sage Publications.

Berelson, Berelson. 1952. *Content Analysis in Communications Research*. Glencoe, Illinois: The Free Press.

Berg, Janne. 2017. "The dark side of e-petitions? Exploring anonymous signatures." *First Monday online journal*, 22(2). <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/6001> (viimati külastatud 13.05.2021).

Berger, Ben. 2009. "Political Theory, Political Science and the End of Civic Engagement." *Perspectives on Politics*, 7(2). 335-350.

Bulkow, Kristin & Wolfgang Schweiger. 2013. "Agenda Setting – zwischen gesellschaftlichem Phänomen und individuellem Prozess." In *W. Schweiger & A. Fahr (Eds.), Handbuch Medienwirkungsforschung Wiesbaden*. 171–190.

Bennett W. Lance. 2012. The Personalization of Politics: Political Identity, Social Media, and Changing Patterns of Participation. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 644(1). 20-39.

Bimber, Bruce. 1999. The Internet and Citizen Communication With Government: Does the Medium Matter? *Political Communication*, 16:4. 409-428.

Böhle, Knud, & Ulrich Riehm. 2013. "E-petition systems and political participation: About institutional challenges and democratic opportunities." *First Monday online journal*, 18(7). <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/4220/3694> (viimati külastatud 13.05.21)

Campus, Andre Santos, & José Gomes André. 2014. *Challenges to Democratic Participation. Antipolitics, Deliberative Democracy and Pluralism*. Lanham: Lexington Books.

Carman, Christopher. (2010). "The process is the reality: Perceptions of procedural fairness and participatory democracy." *Political Studies*, 58(4). 731–751.

Chadwick, Andrew. 2006. *Internet politics: States, citizens, and new communication technologies*. Oxford and New York: Oxford University Press

Chadwick Andrew. 2012. "How digital petitions are replacing traditional parties as the engine of modern, popular democracy," *Independent*, 19 November.

<http://www.independent.co.uk/voices/comment/how-digital-petitions-are-replacing-traditional-parties-as-the-engine-of-modern-popular-democracy-8329266.html> (accessed 19 January 2017)(viitatud kaudu).

Cohen, Bernard. 1963. *The Press and Foreign Policy*. Princeton, NJ, Princeton University Press. *Communication Yearbook No. 2*, New Brunswick. 225-45.

Cruikshank, Peter & Colin Smith. 2009. "Self-efficacy as a factor in the evaluation of e-petitions." *Edem2009* 251. 223- 231.

Cruikshank Peter & Noella Edelman & Colin F. Smith. 2010. "Signing an e-petition as a transition from lurking to participation." *Electronic government and electronic participation*. 275–282.

Dahlgren, Peter. 2005. "The Internet, public spheres, and political communication: Dispersion and deliberation." *Political Communication*, 22(2). 147–162.

Dalton, R. J. (2004). *Democratic challenges, democratic choices: The erosion of political support in advanced industrial democracies*. Oxford, UK: Oxford University Press.

Dalton, Russell J. 2015. *The good citizen: How a younger generation is reshaping American politics*. Washington: CQ press.

Day, Diane. 1997. Citizen Participation In the planning process: An essentially contested concept? *Journal Of Planning Literature*, 11. 421-434.

Della Porta, Donatella & Mario Diani. 2006. *Social Movements: An Introduction. 2nd edition*. Malden, MA: Blackwell.

Della Porta, Donatella & Mario Diani. 2020. *Social Movements: An Introduction. 3rd edition*. Hoboken, NJ: Wiley Blackwell.

Durso, Rachel & Craig Jenkins & Andrew Martin & Matthew Stearmer. 2018. "How to study political activists: A petition survey approach." *Social Science Research* 73. 207-220.

Economist Intelligence Unit (EIU). 2021. "Democracy Index Report 2020- In sickness and in health?" 3. veebruar, https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2020/?utm_source=economist-daily-chart&utm_medium=anchor&utm_campaign=democracy-index-2020&utm_content=anchor-1 (viimati külastatud 13.03.21).

Eesti Koostöö Kogu. 2021. "Rahvaalgatus.ee 2020. aasta statistika." 26. veebruar, <http://help.rahvaalgatus.ee/abi/rahvaalgatus-ee-2020-aasta-statistika-inimestel-on-selge-soov-oma-haal-kuuldavaks-teha-ka-valimistevahelisel-ajal> (viimati külastatud 11.05.21).

Eesti Meediaettevõtete Liit (EML). 2021. "Statistika 2021." <https://meedialiit.ee/statistika/> (viimati külastatud 30.03.2021).

Ercan, Selen & Jean-Paul Gagnon. 2014. "The Crisis of Democracy: Which Crisis? Which Democracy?" *Democratic Theory* 1. 1-10.

Escher, Tobias. 2011. "WriteToThem.com: Analysis of users and usage for UK citizens online democracy," London: mySociety/UK Citizens Online Democracy, at https://www.mysociety.org/files/2011/06/WriteToThem_research_report-2011-Tobias-Escher.pdf (accessed 27 April 2015)(viidatud kaudu)

Gemius. 2021. "Eesti enim külastatud veebisaidid, detsember 2020". 8. jaanuar, <https://www.gemius.ee/468/gemius-most-visited-websites-in-estonia-december-2020.html> (viimati külastatud 30.03.2021).

Gibson, Rachel & Marta Cantijoch. 2013. "Conceptualizing and Measuring Participation in the Age of the Internet: Is Online Political Engagement Really Different to Offline?" *The Journal of Politics* 75(3). 701-716.

Grazian Flavio & Hendrik Nahr. 2020. "Next Level Participation: Citizen-Driven E-Democracy Tools." 16. veebruar, https://ecas.b-cdn.net/wp-content/uploads/2021/02/Next-level-participation_0302_fin.pdf (viimati külastatud 24.04.2021)

Hansard. (2009). *Audit of political engagement 6*. London: Hansard Society.

Hay, Colin, and Gerry Stoker. 2009. "Revitalising Politics: Have We Lost the Plot?" *Representation* 45 (3). 225–236.

Holden, Barry. 1988. *Understanding liberal democracy*. Oxford: Prometheus Books.

Hough, Richard. 2012. "Do legislative petitions systems enhance the relationship between parliament and citizen?" *The Journal of Legislative Studies*, 18(3–4). 479–495.

Inglehart, Ronald & Christian Welzel. 2010. Changing mass priorities: The link between modernization and democracy. *Perspectives on Politics*, 8(02). 551–567.

Iyengar, Shanto & Donald. R. Kinder. 1987. *News that matters: Television and American opinion*. Chicago: University of Chicago Press.

Kalmus, Veronika. 2015. "Standardiseeritud kontentanalüüs." Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Tartu Ülikool <http://samm.ut.ee/kontentanalyys> (Viimati külastatud 30.03.21).

Kersting, Norbert. 2008. "Innovative Partizipation: Legitimation, Machtkontrolle und Transformation," *Politische Beteiligung: Einführung in dialogorientierte Instrumente politischer und gesellschaftlicher Partizipation*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften. 11–39.

Lindner, Ralf & Ulrich Riehm. 2009. "Electronic petitions and institutional modernization. International parliamentary e-petition systems in comparative perspective." *JeDEM — eJournal of eDemocracy and Open Government* 1:1. 1-11.

Mangule, Indra; kaasautorid Ščepetova, Anna Špics. Einārs. 2016. "E-democracy in Action case studies from Estonia Latvia Finland." https://www.kogu.ee/wp-content/uploads/2015/10/E-democracy-in-Action_case-studies-from-Estonia-Latvia-Finland_2016.pdf (Viimati külastatud 30.03.21).

Matthews, Felicity. 2020. "The value of 'between-election' political participation: Do parliamentary e-petitions matter to political elites?" *The British Journal of Politics and International Relations*. 1–20.

Mccombs, Maxwell & Donald Shaw. 1972. "The Agenda-Setting Function of Mass Media." *Public Opinion Quarterly*, 36. 176-187.

Norris, Pippa. (2002). *Democratic phoenix: Reinventing political activism*. Cambridge: Cambridge University Press.

Oni, Samuel & Charles Ayo & Aderonke Oni & Moses Duruji. 2015. "Electronic enabled citizens-parliament interaction: Imperative for democratic governance in African States." *European Conference on e-Government. Kidmore End: Academic Conferences International Limited*. 231-238.

Perrella Andrea M. L. 2011. "Conditions for Efficacious Petitions: Empirical Evidence from Two Cities." *Politics & Policy* 39/5. 787- 812.

Putnam, Robert & Robert Leonardi, & Raffaella Nanetti. 1993. *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton, N.J: Princeton University Press.

Puschmann, Cornelius & Marco Toledo Bastos & Jan-Hinrik Schmidt. 2017. "Birds of a feather petition together? Characterizing e-petitioning through the lens of platform data." *Information, Communication & Society* 20(2). 203-220.

Randma-Liiv, Tiina & Vooglaid, Kadi Maria & Riin Savi. 2020. "Estonia: The Estonian Citizens' Participation Portal" *TROPICO project public report*. 11-27.

Rapeli, Lauri. 2013. *The Conception of Citizen Knowledge in Democratic Theory*. London: Palgrave Macmillan.

Roessger, Kevin M. 2017. "From Theory to Practice: A Quantitative Content Analysis of Adult Education's Language on Meaning Making." *Adult Education Quarterly*, 67(3). 209–227.

Runciman, David. 2014. *The Confidence Trap: A History of Democracy in Crisis from World War I to the Present*. Princeton: Princeton University Press.

Scheufele, Dietram A. 2000. "Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication." *Mass Communication & Society*, 3:2-3. 297-316.

Shields, James G. 2006. "Political Representation in France: A Crisis of Democracy?" *Parliamentary Affairs* 59 (1). 118–137.

Simon, Julie & Theo Bass & Victoria Boelman & Geoff Mulgan. 2017. *Digital democracy: the tools transforming political engagement*. London: Nesta Foundation.

Stachowiak, Sarah. 2013. "Pathways for change: 10 theories to inform advocacy and policy change efforts." Center for Evaluation Innovation. ORS Impact: Seattle, Washington DC. <https://www.evaluationinnovation.org/publication/pathways-for-change-10-theories-to-inform-advocacy-and-policy-change-efforts> (viimati külastatud 13.05.2021).

Stewart, Kennedy & Andrew Cuddy & Michelle Silongan. 2013. "Electronic Petitions: A Proposal to Enhance Democratic Participation." *Canadian Parliamentary Review/Autumn*. 9-13

Vibert, Frank. 2007. *The Rise of the Unelected*. Cambridge: Cambridge University Press.

Warren, Mark E. 2009. "Governance-driven Democratization." *Critical Policy Studies* 3 (1). 3–13.

Whiteley, Paul. 2009. "Where Have All the Party Members Gone? The Dynamics of Party Membership in Britain." *Parliamentary Affairs* 62 (2). 242–257.

Winter, James & Chaim H. Eyal. 1981. "Agenda-setting for the civil rights issue." *Public Opinion Quarterly* 45. 376–383.

Wright, Scott. 2012. "Assessing (e-)Democratic Innovations: "Democratic Goods" and Downing Street E-Petitions." *Journal of Information Technology & Politics* 9:4. 453-470.

Wright, Scott. 2015. "'Success' and online political participation: The case of Downing Street E-petitions." *Information, Communication & Society* 19:6. 843-857.

Whyte, Angus & Alistair Renton & Ann Macintosh. 2005. "E-petitioning in Kingston and Bristol: Evaluation of e-petitioning in the local e-democracy national project." http://itc.napier.ac.uk/ITC/documents/Evaluation_of_e-Petitioning_Local_e-Democracy_National_Project05.pdf (accessed 27 April 2015) (viidatud kaudu)

Åström Joachim & Magnus E. Jonsson & Martin Karlsson. 2017. "Democratic Innovations: Reinforcing or Changing Perceptions of Trust?" *International Journal of Public Administration*, 40:7. 575-587.

Kasutatud empiirilised allikad

Adamson, Sarah. 2020. "Opositsioonierakondade juhid abieluvõrdsuse petitsioonile alla ei kirjuta." Delfi. 26.10. <https://www.delfi.ee/artikkel/91469060/opositsioonierakondade-juhid-abeluvordsuse-petitsioonile-alla-ei-kirjuta> (kasutatud 14.04.2021)

Alas, Brita-Maria. 2020. "Rohelised algatavad petitsiooni: «Kas lageraied Eestis peaksid olema keelatud?»." Postimees, 9. oktoober. <https://www.postimees.ee/7082602/rohelised-algatavad-petitsiooni-kas-lageraied-eestis-peaksid-olema-keelatud>

Altosaar, Aimar. 2020. "Vastata küsimusele või hääletada, selles on küsimus." Postimees, 4. november.
<https://leht.postimees.ee/7101570/vastata-kusimusele-voi-haaletada-selles-on-kusimus>
(kasutatud 14.04.2021)

Altosaar, Aimar. 2020. "Vestlusring: koolijuhid ei karda kriisi, vaid paigalseisu ja ükskõiksust." Postimees, 29. jaanuar.
<https://leht.postimees.ee/6883899/vestlusring-koolijuhid-ei-karda-kriisi-vaid-paigalseisu-ja-ukskoiksust>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Lemmikloom. 2020. "Loomakaitsjatel sai kõrini: kampaania "AITAB" nõuab loomakaitseseaduse karmistamist." 18. august.
<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/90764971/loomakaitsjatel-sai-korini-kampaania-aitab-no-uab-loomakaitseseaduse-karmistamist>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Lemmikloom. 2020. "Metsloomade päästeingel Virge Vösujalg: loomapiinajat talitseks vaid šokivangistus." 06. september.
<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/90947275/metsloomade-paasteingel-virge-vosujalg-loomapiinajat-talitseks-vaid-sokivangistus>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Lemmikloom. 2020. "Poliitik Andrei Korobeinik asub loomakaitsjate poolele: julmusega ei saa leppida, piinamiste korral tuleb loomapidamisõigus ära võtta!" 07. september.
<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/90969809/poliitik-andrei-korobeinik-asub-loomakaitsjate-poolele-julmusega-ei-saa-leppida-piinamiste-korral-tuleb-loomapidamisõigus-ara-votta>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Lemmikloom. 2020. "Pürotehnika vastane petitsioon jõuab homme Riigikokku." 12. veebruar.
<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/88913589/purotehnika-vastane-petitsioon-jouab-homme-riigikokku>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Lemmikloom. 2020. "Rohelised: pürotehnika piirangutega venitatakse lootuses meist lahti saada!" 12. mai.
<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/89829701/rohelised-purotehnika-piirangutega-venitatakse-lootuses-meist-lahti-saada>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Lemmikloom. 2020. "Võimas! Loomakaitsjate petitsioon kogus tuhat allkirja vaid mõne tunniga." 18. august.
<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/90772275/voimas-loomakaitsjate-petitsioon-kogus-tuhat-allkirja-vaid-mone-tunniga>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi, Oma maitse. "Rohelised soovivad tunnustatud mahetoidule 9% käibemaksumäära." 11. jaanuar.
<https://omamaitse.delfi.ee/artikkel/88620275/rohelised-soovivad-tunnustatud-mahetoidule-9-kaibemaksumaara>
(kasutatud 14.04.2021)

Delfi. 2020. "2020. aasta loomariigis: kangelased, ohvrid, heategijad, kurioosumid." 31. detsember.

<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/92125843/2020-aasta-loomariigis-kangelased-ohvrid-heategijad-kurioosumid> (kasutatud 14.04.2021)

Delfi. 2020. "Fotod; Rohelised ja Eesti 200 allkirjastasid ühisavalduse perekonnaseaduse muutmiseks." 28. oktoober.

<https://www.delfi.ee/artikkel/91496992/fotod-rohelised-ja-eesti-200-allkirjastasid-uhisavaldu-se-perekonnaseaduse-muutmiseks> (kasutatud 14.04.2021)

Delfi. 2020. "Kas loomapiinajaid hakatase viimaks karistama? Riigikogu otsustas loomakaitsjate pöördumise menetlusse võtta." 22. oktoober.

<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/91432879/kas-loomapiinajaid-hakatase-viimaks-karistama-riigikogu-otsustas-loomakaitsjate-poordumise-menetlusse-votta> (kasutatud 14.04.2021)

Delfi. 2020. "Loomakaitseseaduse karmistamist nõudvad allkirjad jõuavad täna riigikogu esimeheni." 12. oktoober.

<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/91325585/loomakaitseseaduse-karmistamist-noudvad-allkirjad-jouavad-tana-riigikogu-esimeheni> (kasutatud 14.04.2021)

Delfi. 2020. "Reformierakond pöörab rahvaküsitluse valitsuse vastaseks aktsiooniks". 30. oktoober.

<https://www.delfi.ee/artikkel/91528457/reformierakond-poorab-rahvakusitluse-valitsuse-vastaseks-aktsiooniks> (kasutatud 14.04.2021)

Delfi. 2020. "Rohkem kui 14 000 eestlast nõuavad samasoolistele paaridele abieluõigust." 24. oktoober.

<https://www.delfi.ee/artikkel/91457974/rohkem-kui-14-000-eestlast-nouavad-samasoolistele-paaridele-abieluoigust> (kasutatud 14.04.2021)

Eelrand, Helen. 2020. "Kas loomade elu on tõesti väärtusetu? Jõhkutsemist karistatakse liiga leebelt." Delfi, Lemmikloom, 21.11.

<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/91731101/kas-loomade-elu-on-toesti-vaartusetu-johkrutsemist-karistatakse-liiga-leebelt> (kasutatud 14.04.2021)

Eelrand, Helen. 2020. "Nädalateks üksi jäetavad ketikoerad, raie käigus tapetavad linnupojad, piinarikkalt hukatavad farmiloomad - kas loomakaitsjate petitsioon rändab taas prügikasti?".

Delfi, Lemmikloom. 23. august.

<https://lemmikloom.delfi.ee/artikkel/90800867/nadalateks-uksi-jaetavad-ketikoerad-raie-kaigus-tapetavad-linnupojad-piinarikkalt-hukatavad-farmiloomad-kas-loomakaitsjate-petitsioon-randab-taas-prugikasti> (kasutatud 14.04.2021)

Einmann, Andres. 2020. "Riigikogu peab arutama homoabieli seadustamist." Postimees, 26. oktoober.

<https://leht.postimees.ee/7094195/riigikogu-peab-arutama-homoabieli-seadustamist> (kasutatud 14.04.2021)

Elu24. 2020. "Luuleline peapesu; Peaminister Ratas sai folginaistelt sugeda: kui nüüd mulle luiskad ja puru silma puistad..." 9. veebruar.

<https://www.elu24.ee/6895871/peaminister-ratas-sai-folginaistelt-sugeda-kui-nuud-mulle-luiskad-ja-puru-silma-puistad> (kasutatud 14.04.2021)

Hanson, Raimu. 2020. "Allakirjutanud soovivad humanitaaria kaitseks teaduspoliitika pööramist." Tartu Postimees, 31. jaanuar.
<https://tartu.postimees.ee/6885794/allakirjutanud-soovivad-humanitaaria-kaitseks-teaduspoliitika-pooramist> (kasutatud 14.04.2021)

Ideon, Argo. 2020. "Analüüs; Mida tahab EKRE ja mida ta päriselt võib saada." Maaleht, 11. november.
<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/91635467/analuus-mida-tahab-ekre-ja-mida-ta-pariselt-voib-saada?> (kasutatud 14.04.2021)

Izmailova, Zuzu. 2020. "Zuzu Izmailova: noored lahkuvad ja parteijuht ei suuda liberaalseid väärtuseid kaitsta - mis Reformierakonnaga lahti on?" Eesti Päevaleht, 04. november.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/91578197/zuzu-izmailova-noored-lahkuvad-ja-parteijuht-ei-suuda-liberaalseid-vaartuseid-kaitsta-mis-reformierakonnaga-lahti-on> (kasutatud 14.04.2021)

Izmailova, Zuzu. 2020. "Zuzu Izmailova: töökate sipelgate asemel on valitsuses viiuldavad rohutirtsud." Eesti Päevaleht, 21. november.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/91732689/zuzu-izmailova-tookate-sipelgate-aseemel-on-valitsuses-viiuldavad-rohutirtsud> (kasutatud 14.04.2021)

Izmailova, Züleyxa. 2020. "Zuzu Izmailova: inimkond on kiirelt hävitamas kogu elusloodust." Sakala. 15. oktoober.
<https://sakala.postimees.ee/7086181/zuzu-izmailova-inimkond-on-kiirelt-havitamas-kogu-elusloodust> (kasutatud 14.04.2021)

Kirjanen, Kerttu. 2020. "Kerttu Kirjanen: haiged vabaduse eest ei võitle." Postimees, 13. november.
<https://arvamus.postimees.ee/7108697/kerttu-kirjanen-haiged-vabaduse-est-ei-voitle> (kasutatud 14.04.2021)

Kollom, Vahur. 2020. "Vahur Kollom: on aeg riigiametnike palku vähemaks võtta." Eesti Päevaleht, 03. detsember.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/91862493/vahur-kollom-on-aeg-riigiametnike-palku-vahemaks-vo-tta> (kasutatud 14.04.2021)

Koorits, Vahur. 2020. "Tagatuba; Kevadisel rahvahääletusel samasooliste abielu pooldada ei saa." Eesti Päevaleht, 28. oktoober.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/91499777/tagatuba-kevadisel-rahvahaaletusel-samasooliste-abielu-pooldada-ei-saa> (kasutatud 14.04.2021)

Kurve, Kaspar. 2020. "Kaspar Kurve: Kaja ja Indrek, täna on juba teemaks abieluvõrdsus." Postimees, 26. oktoober.
<https://arvamus.postimees.ee/7094860/kaspar-kurve-kaja-ja-indrek-tana-on-juba-teemaks-abieluvordsus> (kasutatud 14.04.2021)

Kurve, Kaspar. 2020. "Roheliste esimees: häbiväärne, et Reformierakond ja Sotsid kaotavad igasugused väärtused poliititehnoloogia ning reitingute nimel." Eesti Päevaleht, 26. 10.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/91474648/rohelistes-esimees-habivaarne-et-reformierakond-ja-sotsid-kaotavad-igasugused-vaartused-poliititehnoloogia-ning-reitingute-nimel> (kasutatud 14.04.2021)

Kuulpak, Kadri. 2020. "Luhtunud rahvaalgatus; riigikogu ei hakka arutama eutanaasia seadustamist." Õhtuleht, 29. oktoober.
<https://www.oh tuleht.ee/1016201/luhtunud-rahvaalgatus-riigikogu-ei-hakka-arutama-eutanaasia-seadustamist> (kasutatud 14.04.2021)

Kuusk, Johanna-Kadri. 2020. "Akadeemiline rahvaalgatus: tehke kõrghariduse ja teaduse rahastamine korda!" Õhtuleht, 10. märts.
<https://www.oh tuleht.ee/994695/akadeemiline-rahvaalgatus-tehke-korghariduse-ja-teaduse-rahastamine-korda> (kasutatud 14.04.2021)

Kuusk, Laura. 2020. "Arvamus; Mis mul õlitehasest? Maksuraha saab ka investeerida Ida-Virumaa õiglasesse üleminekusse." Maaleht, 28.august.
<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/90871461/arvamus-mis-mul-olitehasest-maksuraha-saab-ka-investeerida-ida-virumaa-oiglasesse-uleminekusse>

Laane, Aleksander. 2020. "Aleksander Laane: raske, kuid avameelne jutt eutanaasiast." Postimees, 22. oktoober.
<https://arvamus.postimees.ee/7091446/aleksander-laane-raske-kuid-avameelne-jutt-eutanaasiast> (kasutatud 14.04.2021)

Laine, Martin. 2020. "Valeinfo nädalaülevaade: kaitseväelaste rumal aprillinali tekitas paksu pahandust." Eesti Päevaleht, 04. aprill.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/89463727/valeinfo-nadalaulevaade-kaitsevaelaste-rumal-aprillinali-tekitas-paksu-pahandust> (kasutatud 14.04.2021)

Laine, Martin. 2020. "Ähvardused ja valed uues Facebooki grupis: miks inimesed 5G mastide kohta massiliselt luiskavad?" Eesti Päevaleht, 21. mai.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/89932391/ahvardused-ja-valed-uu-es-facebooki-grupis-miks-inimesed-5g-mastide-kohta-massiliselt-luiskavad> (kasutatud 14.04.2021)

Lomp, Loora-Elisabet. 2020. "Arutelu õlitehase üle kiskus majanduskomisjonis teravaks." Postimees, 11. detsember.
<https://leht.postimees.ee/7130621/arutelu-olitehase-ule-kiskus-majanduskomisjonis-teravaks> (kasutatud 14.04.2021)

Lomp, Loora-Elisabet. 2020. "Kristina Kallas Reformierakonnast: Eesti poliitiline süsteem on kinni jooksnud." Postimees, 3. november.
<https://www.postimees.ee/7101617/kristina-kallas-reformierakonnast-eesti-poliitiline-susteem-on-kinni-jooksnud> (kasutatud 14.04.2021)

Lomp, Loora-Elisabet. 2020. "Martin Helme ähvardas õlitehase vastaseid Euroopa Liidust väljaastumisega." Postimees, 10. detsember.
<https://www.postimees.ee/7130180/martin-helme-ahvardas-olitehase-vastaseid-euroopa-liidust-valjaastumisega> (kasutatud 14.04.2021)

Lorenz, Karoliina. 2020. "Karoliina Lorenz: haridus ja teadus on riigi tulevik." Postimees, 24. september.
<https://leht.postimees.ee/7069775/karoliina-lorenz-haridus-ja-teadus-on-riigi-tulevik> (kasutatud 14.04.2021)

Maaleht. 2020. "Homme kell 12.30 kogunevad Toompeale karusloomafarmide vastased." 29. jaanuar.
<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/88781349/homme-kell-1230-kogunevad-toompeale-karusloomafarmide-vastased> (kasutatud 14.04.2021)

Maaleht. 2020. "Internetis levib rahvaalgatus, mis soovib rongiühendust kõigi mandri maakonnakeskuste ja Tallinna vahel." 16. mai.
<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/89882101/internetis-levib-rahvaalgatus-mis-soovib-rongiuhendust-koigi-mandri-maakonnakeskuste-ja-tallinna-vahel> (kasutatud 14.04.2021)

Martinson, Ditmar. 2020. "Ditmar Martinson: kas mainekahju oligi eesmärk?" Sakala, 10. detsember.
<https://sakala.postimees.ee/7129557/ditmar-martinson-kas-mainekahju-oligi-eesmark> (kasutatud 14.04.2021)

Nagel, Riho & Karoliina Hussar. 2020. "Video; Sotsiaaldemokraadid otsustasid toetada abieluvõrdsust ja vastavasisulist petitsiooni." 01. november.
<https://www.delfi.ee/artikkel/91541161/video-sotsiaaldemokraadid-otsustasid-toetada-abielluvordsust-ja-vastavasisulist-petitsiooni>

Nagel, Riho. 2020. "Puust ja punaseks; 1000 allkirja kuhjaga koos: mis saab roheliste abieluvõrdsuse algatusest edasi?". Delfi. 29. oktoober.
<https://www.delfi.ee/artikkel/91507989/puust-ja-punaseks-1000-allkirja-kuhjaga-koos-mis-saab-roheliste-abielluvordsuse-algatusest-edasi> (kasutatud 14.04.2021)

Paju, Keit. 2020. "Juba üle 20 000 eestlase nõuab samasoolistele paaridele abieluõigust." Postimees, 25. oktoober.
<https://www.ohtuleht.ee/1015725/juba-ule-20-000-estlase-nouab-samasoolistele-paaridele-abielluoigust> (kasutatud 14.04.2021)

Paris, Krister. 2020. "Tõnis Saarts: EKRE referendum annaks Eesti 200-le liberaalide eestkõnelejana selge tõuke." Eesti Päevaleht, 17. detsember.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/92010285/paeva-teema-tonis-saarts-ekre-referendum-annaks-estli-200-le-liberaalide-estkonelejana-selge-touke> (kasutatud 14.04.2021)

Parksepp, Anette. 2020. "Teadlased: praegune 5G on sama ohtlik kui wifi. Tulevikus võib olla teisiti." Eesti Päevaleht, 01. juuni.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/90017011/teadlased-praegune-5g-on-sama-ohtlik-kui-wifi-tulevikus-voib-olla-teisiti> (kasutatud 14.04.2021)

Postimees, BNS. 2020. "Perekonnaseaduse petitsiooni on allkirjastanud üle 20 000 inimese." 25. oktoober.
<https://www.postimees.ee/7093590/perekonnaseaduse-petitsiooni-on-allkirjastanud-ule-20-000-inimese> (kasutatud 14.04.2021)

Postimees, BNS. 2020. "Eesti 200: valitsuse loodud väärtuskonflikt ei luba jääda passiivseks." 25. oktoober.
<https://www.postimees.ee/7093850/estli-200-valitsuse-loodud-vaartuskonflikt-ei-luba-jaada-passiivseks> (kasutatud 14.04.2021)

Postimees, BNS. 2020. "Rohelised tahavad lageraiete osas rahvahääletust." 13. oktoober.
<https://www.postimees.ee/7084572/rohelist-tahavad-lageraiete-osas-rahvahaaletust>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees, BNS. 2020. "Roheliste eutanaasiapetitsioon on kogunud üle 1000 allkirja." 12. aprill.
<https://www.postimees.ee/6948054/roheliste-eutanaasiapetitsioon-on-kogunud-ule-1000-allkirja>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees. 2020. "Avalik manifest: tehnoloogilise innovatsiooni kõrval ei tohi unustada Eesti-uuringute rahastamist." 31. jaanuar.
<https://teadus.postimees.ee/6886165/avalik-manifest-tehnoloogilise-innovatsiooni-korval-ei-tohi-unustada-estti-uuringute-rahastamist>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees. 2020. "Eesti 200 algatas rahvaalgatuse koolijuhtide valimise protseduuri kohta." 12. jaanuar.
<https://www.postimees.ee/6870413/estti-200-algatas-rahvaalgatuse-koolijuhtide-valimise-protseduuri-kohta>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees. 2020. "Homme esitatakse riigikogule pürotehnika kasutamise reguleerimist paluv petitsioon." 12. veebruar.
<https://lemmik.postimees.ee/6898271/homme-esitatakse-riigikogule-purotehnika-kasutamise-reguleerimist-paluv-petitsioon>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees. 2020. "Juhtkiri; Lõpp viha õhutamisele." 30. oktoober.
<https://leht.postimees.ee/7097982/lopp-viha-ohutamisele>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees. 2020. "Juhtkiri; Tuul Eesti 200 purjedes." 3. detsember.
<https://leht.postimees.ee/7124337/tuul-estti-200-purjedes>
(kasutatud 14.04.2021)

Postimees. 2020. "Rahvaalgatuse lehel kogutakse allkirju koroonameetmete vastu." 10. november.
<https://tervis.postimees.ee/7106775/rahvaalgatuse-lehel-kogutakse-allkirju-koroonameetmete-vastu>
(kasutatud 14.04.2021)

Punamäe, Sander. 2020. "Rohelised ja Eesti 200 kutsuvad valitsust üles sõna pidama." Postimees, 7. detsember.
<https://leht.postimees.ee/7127008/rohelist-ja-estti-200-kutsuvad-valitsust-ules-sona-pidama>
(kasutatud 14.04.2021)

Põld, Anna. 2020. "Tallinna sotsid toetavad Roheliste petitsiooni, Saar ei pane allkirja." Postimees, 28. oktoober.
<https://leht.postimees.ee/7096067/tallinna-sotsid-toetavad-roheliste-petitsiooni-saar-ei-pane-a-allkirja>
(kasutatud 14.04.2021)

Randma, Teet. 2020. "Teet Randma: rohepunase lipu all abielu sadamasse." Postimees, 29. oktoober.
<https://arvamus.postimees.ee/7097520/teet-randma-rohepunase-lipu-all-abielu-sadamasse>
(kasutatud 14.04.2021)

Raud, Juhan. 2020. "Alan Proosa: «Ma olen alati tundnud, et teen Eesti ühiskonda paremaks.»". Postimees, 2. november.
<https://leht.postimees.ee/7100702/alan-proosa-ma-olen-alati-tundnud-et-teen-eesti-uhiskonda-paremaks> (kasutatud 14.04.2021)

Riik, Marvel. "Oravates ja sotsides pettunud roheliste juht Züleyxa Izmailova: piinlik, opositsioonijuhid eelistavad abieluküsimuses reitinguid, mitte väärtusi." Õhtuleht, 26. oktoober.
<https://www.oh tuleht.ee/1015899/oravates-ja-sotsides-pettunud-roheliste-juht-zuleyxa-izmailova-piinlik-opositsioonijuhid-eelistavad-abielukusimuses-reitinguid-mitte-vaartusi> (kasutatud 14.04.2021)

Roose, Margot. 2020. "Margot Roose: meil on Soomega võrdeline hulk allkirju homoabielude toetuseks juba koos." Eesti Päevaleht, 30. oktoober.
<https://epl.delfi.ee/artikkel/91525679/margot-roose-meil-on-soomega-vordeline-hulk-allkirju-homoabielude-toetuseks-juba-koos> (kasutatud 14.04.2021)

Saaremets, Pille-Riin. 2020. "Aitab; Rahvaalgatus loomakaitseseaduse ja sellega seonduvate õigusaktide muutmiseks sai avapaugu." Postimees, 18. august.
<https://lemmik.postimees.ee/7041791/rahvaalgatus-loomakaitseseaduse-ja-sellega-seonduvate-oigusaktide-muutmiseks-sai-avapaugu> (kasutatud 14.04.2021)

Seeder, Helir-Valdor. 2020. "Helir-Valdor Seeder: rahvaküsitlus on nüüd juba ainuõige valik." Postimees, 29. oktoober.
<https://arvamus.postimees.ee/7097292/helir-valdor-seeder-rahvakusitlus-on-nuud-juba-ainuoi-ge-valik> (kasutatud 14.04.2021)

Suurmägi, Marko. 2020. "520 allkirja linnajuhtide meelt ei muutnud." Sakala, 07. detsember.
<https://sakala.postimees.ee/7127679/520-allkirja-linnajuhtide-meelt-ei-muutnud> (kasutatud 14.04.2021)

Suurmägi, Marko. 2020. "Jaak Joala mälestusmärgi vastu kogunes 940 allkirja." Sakala, 17. november.
<https://sakala.postimees.ee/7111903/jaak-joala-malestusmargi-vastu-kogunes-940-allkirja> (kasutatud 14.04.2021)

Suurmägi, Marko. 2020. "Kujuvastane rahvaalgatus tõi esimese päevaga üle 300 allkirja." Sakala, 11. november.
<https://sakala.postimees.ee/7106882/kujuvastane-rahvaalgatus-toi-esimese-paevaga-ule-300-a-llkirja> (kasutatud 14.04.2021)

Suurmägi, Marko. 2020. "Mitu viljandlast andis Jaak Joala kuju vastu allkirja? Linnavalitsus veel ei tea." Sakala, 24. november.
<https://sakala.postimees.ee/7117272/mitu-viljandlast-andis-jaak-joala-kuju-vastu-allkirja-linn-avalitsus-veel-ei-tea> (kasutatud 14.04.2021)

Suurmägi, Marko. 2020. "Skulptor Mati Karmin sai Jaak Joala modelleerimise valmis." Sakala, 15. november.

<https://sakala.postimees.ee/7110328/skulptor-mati-karmin-sai-jaak-joala-modelleerimise-valmis> (kasutatud 14.04.2021)

Suurmägi, Marko. 2020. "Viljandlannad asusid Jaak Joala kuju vastu allkirju koguma." Sakala, 10. november.

<https://sakala.postimees.ee/7105913/viljandlannad-asusid-jaak-joala-kuju-vastu-allkirju-koguma> (kasutatud 14.04.2021)

Tammepuu, Kadri. 2020. "Hädaseadus ootab kiirvastuvõttu." Postimees, 11. mai.

<https://leht.postimees.ee/6969994/hadaseadus-ootab-kiirvastuvottu> (kasutatud 14.04.2021)

Tiks, Joosep. 2020. "ERISAADE | Indrek Saar: mina olen kogu aeg abieluvõrdsust toetanud." Delfi, 02. november.

<https://www.delfi.ee/artikkel/91551795/erisaade-indrek-saar-mina-olen-kogu-aeg-abieluvordsust-toetanud> (kasutatud 14.04.2021)

Tiks, Joosep. 2020. "Kaja Kallas: meie taha poleks uue valitsuse moodustamine jäänud."

Eesti Päevaleht, 15. oktoober.

<https://epl.delfi.ee/artikkel/91463286/kaja-kallas-meie-taha-poleks-uee-valitsuse-moodustamine-jaanud> (kasutatud 14.04.2021)

Tiks, Joosep. 2020. "Zuzu Izmailova: vanavanematel sai Mart Hellest kõrini ja pärast seda tegime petitsiooni." Eesti Päevaleht, 31. oktoober.

<https://epl.delfi.ee/artikkel/91532587/zuzu-izmailova-vanavanematel-sai-mart-helless-korini-ja-parast-seda-tegime-petitsiooni> (kasutatud 14.04.2021)

Vainküla, Kristi. 2020. "Valitsuselt 171 000 eurot saav abordivastane: Miks me loobuma peaksime? Pole mõtet!" Eesti Ekspress, 9. detsember.

<https://ekspress.delfi.ee/artikkel/91906711/valitsuselt-171-000-eurot-saav-abordivastane-miks-me-loobuma-peaksim-pole-motet> (kasutatud 14.04.2021)

Vasser, Madis. 2020. "Madis Vasser: lõpp põlevkivienergiale." Postimees, 31. juuli.

<https://leht.postimees.ee/7029128/madis-vasser-lopp-polevkivienergiale> (kasutatud 14.04.2021)

Äripäev. 2020. "Juhtkiri; 30 000 korda "jah" roheliste algatusele!" 28. oktoober.

<https://www.aripaev.ee/juhtkiri/2020/10/28/30-000-korda-jah-roheliste-algatusele> (kasutatud 14.04.2021)

Äripäev. 2020. "Raadiohommikus: Kas Eesti e-kaubandus peab Rootsi Amazoni ees värisema?" 28. oktoober.

<https://www.aripaev.ee/uudised/2020/10/28/raadiohommikus-kas-eesti-e-kaubandus-peab-rootsi-amazoni-ees-varisema> (kasutatud 14.04.2021)

Õhtuleht. 2020. "Juhtkiri; Parlamendivälised haarasid abieluküsimuses ohjad." 26. oktoober.

<https://www.oh tuleht.ee/1015911/juhtkiri-parlamendivalised-haarasid-abielukusimuses-ohjad> (kasutatud 14.04.2021)

LISA 1 Kodeerimistabel; Kategooriad ja alamkategooriad

Nr	Kategooria	Väärtused
1.	Artikli pealkiri	<i>vabatekst</i>
2.	Teemakohane petitsioon	<i>vabatekst</i>
3.	Ilumise aeg	<i>vabatekst (dd/mm/yyyy)</i>
4.	Väljaanne	
		4.1 Eesti Päevaleht
		4.2 Postimees
		4.3 Õhtuleht
		4.4 Äripäev
		4.5 Maakonnaleht
		4.6 Eesti Ekspress
		4.7 Maaleht
		4.8 Delfi
		4.9 Elu24
5.	Rubriik	<i>vabatekst</i>
6.	Artikli nimi	<i>vabatekst</i>
7.	Žanr	
		7.1 Uudis
		7.2 Juhtkiri
		7.4 Arvamuslugu
		7.5 Intervjuu
		7.6 Portreelugu
		7.7 Muu
8.	Autori nimi	<i>vabatekst</i>
9.	Autori taust	
		9.1 ajakirjanik/toimetaja/reporter
		9.2 Koalitsioonipoliitik

		9.3 Opositsioonipoliitik
		9.4 Huvigrupi esindaja
		9.5 Teadlane/ekspert
		9.9 Muu
10.	Seisukoht petitsiooni suhtes	
		10.1 Positiivne
		10.2 Oponeeriv
		10.3 Neutraalne
		10.4 Vastuoluline
11.	Fookus	
		11.1 Keskmes
		11.2 Mainitud möödaminnes
12.	Omab linki petitsioonile	
		12.1 Jah, aktiivne allkirjade kogumine
		12.2 Jah, lõppenud allkirjade kogumine
		12.3 Ei

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Emma Pipi Penelope Visnap (49803304224)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose “E-platvormi *rahvaalgatus.ee* petitsioonide kajastamine meedias 2020. aastal” (inglise keeles: Media Coverage of the e-Petitions Platform *Rahvaalgatus.ee* in 2020) mille juhendaja on Kristiina Tõnnisson.

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 17.05.2021 Emma Pipi Penelope Visnap